

KARIERA BEZ BARIER

ZINTEGROWANY SYSTEM KWALIFIKACJI JAKO NARZĘDZIE WSPIERAJĄCE TRANZYJCJĘ UCZNIÓW NA RYNEK PRACY

Ewa Frołow, Joanna Biskup

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

Autorki:

Ewa Frołow

Joanna Biskup

Redakcja językowa: Iwona Stachowicz

Skład: Wojciech Maciejczyk

Projekt okładki: Zuzanna Gułaj

Zdjęcie na okładce: Shutterstock.com

Wydawca:

Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

ISBN 978-83-68747-02-7

Copyright © Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2025

Wzór cytowania:

Frołow, E. i Biskup, J. (2025). *Zintegrowany System Kwalifikacji jako narzędzie wspierające tranzycję uczniów na rynek pracy. Propozycje praktycznych rozwiązań dla nauczycieli szkół ponadpodstawowych*. Instytut Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy.

Niniejszy tekst został opracowany w 2023 roku. Publikacja: 2025 rok (z uwzględnieniem interfejsu Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji na 2025 rok).

Publikacja powstała w ramach projektu: „Poprawa skuteczności procesów kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży (w tym z niepełnosprawnościami) w celu przygotowania do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy we współpracy z podmiotami zewnętrznymi (Tranzycja na rynek pracy)” finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Część teoretyczna	5
1. Czego powinna uczyć współczesna szkoła?	5
2. Idea uczenia się przez całe życie	10
3. Uczenie się jako metakompetencja.....	11
4. Zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów	12
5. Znaczenie wsparcia w procesie tranzycji ze świata edukacji na rynek pracy	12
6. Zintegrowany System Kwalifikacji jako narzędzie wspierające tranzycję uczniów na rynek pracy	14
6.1. Kwalifikacja w rozumieniu ZSK.....	15
6.2. Nie ma kwalifikacji bez walidacji.....	16
6.3. Kwalifikacje w Polsce	17
6.4. Polska Rama Kwalifikacji (PRK) jako układ odniesienia dla kwalifikacji nadawanych w Polsce	19
6.5. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji oknem na świat kwalifikacji	23
6.6. Zintegrowany System Kwalifikacji jako szansa dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych	24
6.7. O Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji w pigułce	25
II. Część praktyczna	27
1. O doświadczeniach w pracy z uczniami szkół ponadpodstawowych w obszarze uczenia się przez całe życie i ZSK	27
2. Propozycje scenariuszy zajęć.....	32
2.1. Scenariusz I. Inwestuj w siebie, korzystając z rozwiązań funkcjonujących w ZSK....	32
2.2. Scenariusz II. Warto wiedzieć, gdzie się dowiedzieć.....	43
2.3. Scenariusz III. Inwestuj w start. Walidacja może Ci w tym pomóc.....	55
Bibliografia	59

Wprowadzenie

Celem publikacji jest wsparcie nauczycieli szkół ponadpodstawowych w przygotowaniu uczniów do tranzycji ze świata edukacji na rynek pracy. Opracowanie składa się z części teoretycznej i praktycznej.

Część teoretyczna przybliży rolę promowania idei uczenia się przez całe życie w kontekście tranzycji na rynek pracy uczniów z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb. Zaproponowano powiązanie koncepcji uczenia się przez całe życie z rozwiązaniami Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, który dostarcza narzędzi sprzyjających płynnemu wejściu młodych ludzi na rynek pracy.

W drugiej części odwołano się do doświadczeń związanych z popularyzacją idei uczenia się przez całe życie w szkołach ponadpodstawowych i wprowadzeniem do nich tematyki Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Zaproponowano również scenariusze lekcji do wykorzystania w pracy dydaktyczno-wychowawczej w środowisku szkolnym.

I. Część teoretyczna

1. Czego powinna uczyć współczesna szkoła?

Współczesny człowiek egzystuje w przestrzeni niezwykle dynamicznych zmian zachodzących niemalże w każdej dziedzinie życia, zarówno w sferze społecznej i kulturowej, jak i w obszarze gospodarki.

Szybkie tempo rozwoju sprawia, że prognozowanie kształtu przeobrażeń, które następują w różnych dziedzinach życia, możliwe jest do określenia raczej w krótszej perspektywie czasowej. Wyobrażenie świata za kilkanaście lat jest nieostre i opiera się głównie na przypuszczeniach. Funkcjonowanie człowieka we współczesnym świecie wymaga od niego nieustannego uczenia się, doksztalcania oraz doskonalenia uzyskanych umiejętności. Zdobywanie nowych kompetencji oraz poszerzanie wiedzy wiąże się zarówno z aktywnością w życiu codziennym, jak i w pracy zawodowej. Uczyć się można w instytucjach edukacyjnych dzięki uczestnictwu w życiu społecznym i pełnieniu w nim różnorodnych ról, poprzez samouczenie czy uczenie innych. Uczenie się tworzy zatem swoistą sieć powiązań.

Dynamika zmian wymusza zdobywanie nowych umiejętności, oduczanie się tego, co przestarzałe, i narzuca konieczność bieżącego aktualizowania wiedzy. Tylko takie podejście umożliwia korzystanie z rozwiązań, które niesie współczesny świat, oraz aktywne kreowanie własnego rozwoju zawodowego. Wszechobecny postęp i często wręcz oszałamiające tempo zmian, których doświadczamy, skłaniają do refleksji nad rolą współczesnej szkoły.

Nadrzędnym wyzwaniem, przed którym stoi i stał system oświaty, jest przygotowanie dzieci i młodzieży do funkcjonowania na wielu płaszczyznach życia w dorosłości, takich jak sfera zawodowa, rodzinna czy społeczna. O ile w dobie wolniej następujących zmian łatwiej było projektować programy edukacyjne wpisujące się w potrzeby przyszłości, o tyle aktualnie jest to wręcz niemożliwe. Trudno bowiem wyobrazić sobie świat, w którym przyjdzie żyć młodym ludziom obecnie podlegającym obowiązkowi szkolnemu i nauki (Witkowski, 2022, s. 10–19). Namysłowi nad wyzwaniami stojącymi przed współczesną szkołą towarzyszą głosy o potrzebie redefinicji funkcji placówek oświatowych. Z tą potrzebą wiąże się wiele przesłanek. Jedną z nich jest na przykład odniesienie do nauczania w podziale na przedmioty szkolne. Podział treści dydaktycznych na przedmioty wynika przede wszystkim z troski o zachowanie formalnej struktury wiedzy. Jednak może to prowadzić do sztucznej segregacji informacji w umyśle ucznia.

Bez osobistego zaangażowania i głębszego przeżycia zdobytej wiedzy często pozostaje ona nieprzyswojona i mało użyteczna w praktyce (Piotrowski, 2009, s. 156).

W części szczegółowej Zintegrowanej Strategii Umiejętności czytamy: „Międzyprzedmiotowe zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem na przykład metody projektów, której szczególną rolę podkreślono w podstawie programowej, mają ogromny potencjał edukacyjny. Motywują do działania i mogą przyczynić się do promowania holistycznych sposobów postrzegania zagadnień i rozwiązywania problemów. Ponadto podkreślają przydatności nauczanych treści oraz rozwijają umiejętności przekrojowe” (Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa), 2020, s. 21).

Loris Malaguzzi – twórca pedagogiki Reggio Emilia¹ – twierdził, że „dziecko ma sto języków”. Dlatego szkoła nie powinna być oparta na twierdzeniu, że wszystkie dzieci są takie same, ale na przekonaniu, że każde jest inne. Również przyjmowanie wieku jako głównego kryterium doboru uczniów do zespołów klasowych niesie ze sobą różnorodne konsekwencje wynikające ze zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości dzieci i młodzieży. Klasy niejednorodne wiekowo funkcjonują głównie w placówkach realizujących programy wykraczające poza główny nurt. Oddziały wielorocznikowe są prowadzone na przykład w przedszkolach i szkołach pracujących zgodnie z założeniami pedagogiki Marii Montessori². Służą to tworzeniu warunków do rozwoju w indywidualnym tempie, stwarza okazję do wymiany doświadczeń i wzajemnych inspiracji oraz doświadczania różnorodnych ról społecznych w zróżnicowanym wiekowo środowisku.

Przykładem alternatywnych szkół funkcjonujących za granicą są szkoły planu jenajskiego³. Wiele założeń realizowanych w tych placówkach jest zbieżnych z zasadami edukacji włączającej. Peter Petersen, twórca tych szkół, był przeciwny tworzeniu klas szkolnych złożonych z dzieci w jednym wieku. W społecznościach planu jenajskiego funkcjonują następujące grupy wiekowe:

- grupa najmłodsza: 4–6 lat,
- grupa podstawowa: 6–9 lat,
- grupa średnia: 9–12 lat (Papuda-Dolińska, 2012).

¹ Metoda dydaktyczna, która szczególną rolę przypisuje środowisku, zapewniającym interakcje i różne sposoby wzajemnej komunikacji.

² Pedagogika zakładająca stymulowanie indywidualnego rozwoju dziecka, jego naturalnych zachowań, twórczości i spontaniczności, poprzez łączenie elementów zabawy z nauką.

³ Projekt pedagogiczny oparty na nauce i pracy we wspólnotach wzorowanych na rodzinie, które tworzyli uczniowie kilku roczników, nauczyciele i rodzice, oraz braku selekcji młodzieży pod względem uzdolnień, płci czy wieku.

Przywołanie powyższych przykładowych czynników, które mogą determinować efektywność systemu edukacji, ma na celu wskazanie, że szkoła winna podlegać stałej ewaluacji i modyfikacji dostosowanej do rzeczywistości, w której funkcjonuje.

Nauczanie oparte na przekazywaniu gotowych treści w dobie niezwykle łatwego dostępu do informacji jest niewystarczające. Współczesna szkoła powinna tworzyć młodym ludziom przestrzeń do poszukiwania i tworzenia rozwiązań na podstawie poznanych teorii, algorytmów czy reguł. Walutą XXI wieku są umiejętności. Ich zdobywanie i utrwalanie daje większe szanse użyteczności w przyszłości niż sama wiedza.

W tym miejscu warto przytoczyć słowa Umberto Eco: „Być może szkoła nie powinna już uczyć, kim był Platon, tylko właśnie jak filtrować informacje. (...) Człowiekiem kulturalnym nie jest ten, który zna datę urodzin Napoleona, ale ten, który potrafi ją znaleźć w ciągu minuty” (Jędrzyk, 2011).

Czego zatem powinna uczyć współczesna szkoła? Mając na uwadze fakt, że współczesny uczeń będzie osobą dorosłą w przyszłości, którą trudno lub której wręcz nie można dzisiaj określić i sobie wyobrazić, ważne jest, aby został on wyposażony w atrybuty o uniwersalnym charakterze. Do takich na pewno można zaliczyć np.: umiejętność praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy, otwartość na zdobywanie nowych kompetencji czy też umiejętność rozwiązywania problemów, współpracy, skutecznej komunikacji, autoprezentacji, radzenia sobie ze stresem.

W trosce o wysoką jakość edukacji oraz wyrównanie szans osób zamieszkujących państwa członkowskie Unii Europejskiej określono osiem kluczowych kompetencji istotnych w kontekście samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz zatrudnienia. Wprowadzono je 18 grudnia 2006 r. w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej, a dotyczą one zarówno wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych (postaw):

1. Porozumiewanie się w języku ojczystym.
2. Porozumiewanie się w językach obcych.
3. Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne.
4. Kompetencje informatyczne.
5. Umiejętność uczenia się.
6. Kompetencje społeczne i obywatelskie.
7. Inicjatywność i przedsiębiorczość.
8. Świadomość i ekspresja kulturalna (Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej, 2006).

22 maja 2018 r. Rada Unii Europejskiej wydała kolejne Zalecenie w sprawie kompetencji kluczowych. Potrzeba aktualizacji była konsekwencją badań międzynarodowych. Badania te dostarczyły danych dotyczących umiejętności Europejczyków, które wymagały doskonalenia. Zmodyfikowana lista kompetencji kluczowych obejmuje:

1. Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.
2. Kompetencje w zakresie wielojęzyczności.
3. Kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.
4. Kompetencje cyfrowe.
5. Kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.
6. Kompetencje obywatelskie.
7. Kompetencje w zakresie przedsiębiorczości.
8. Kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej (Zalecenie Rady Unii Europejskiej, 2018).

Kompetencje kluczowe znalazły swoje odzwierciedlenie w zapisach podstawy programowej wychowania przedszkolnego i szkół wszystkich etapów edukacji. Ich zakres ma charakter na tyle szeroki, że kształtowanie powyższych kompetencji może odbywać się w ramach różnych lekcji, zajęć i aktywności podejmowanych z dziećmi i młodzieżą w procesie dydaktyczno-wychowawczym. Niezwykle ważne jest podkreślenie, że kompetencje kształtowane są głównie nie dzięki temu, czego uczniowie są nauczani, lecz na skutek tego, w jaki sposób jest im przekazywana wiedza. Katalog metod pracy jest szeroki, wciąż się powiększa oraz ewaluuje stosownie do zmieniającej się rzeczywistości. Wśród dostępnych metod nauczania jest wiele takich, których zastosowanie może równocześnie wpływać na rozwój kilku kompetencji kluczowych.

Jako przykład niech posłuży opracowana w Stanach Zjednoczonych koncepcja STEM, której nazwę stanowi akronim nazw dziedzin nauki: Science (nauki przyrodnicze), Technology (technologia), Engineering (inżynieria), Mathematics (matematyka). Początkowo skupiała się wokół nauk ścisłych. Z biegiem czasu ewoluowała ona do STEAM, po włączeniu sztuki (Art). „STEAM oznacza zintegrowane podejście do nauczania i wymaga intencjonalnego połączenia między standardami, ocenami, projektowaniem, wdrażaniem i prowadzeniem lekcji” (Plebańska i Trojańska, 2018, s. 31). Aktualnie można spotkać się z jeszcze bardziej poszerzoną wersją tej koncepcji edukacyjnej, wzbogaconej o robotykę – STREAM.

Metodę STEAM wykorzystuje się w wielu krajach na całym świecie. Koncepcja ta opiera się na działaniu projektowym i warsztatowym oraz odwołuje się do nowoczesnych technologii. Istotne w tej metodzie jest docenienie procesu dochodzenia do rozwiązania problemu jako przestrzeni

do rozwoju wielu kompetencji, takich jak np. kreatywność, umiejętność współpracy czy skutecznej komunikacji. Metodę tę wyróżnia ponadto bezpośrednie powiązanie nauk ścisłych ze sztuką, co oznacza aktywność angażującą równolegle obie półkule mózgowe dzieci i młodzieży pracujących za pomocą metody STEAM. Należy również podkreślić, że edukacja w duchu STEAM wiąże się z uważnością na przestrzeń, w której realizowane jest nauczanie – uczenie się. Oznacza to dla uczniów z jednej strony warunki zachęcające do swobodnego przemieszczania się, możliwość pracy w różnych konfiguracjach, „odławkowanie”, z drugiej strony zaproszenie do sięgania po różnorodne, dostępne w zasięgu ręki, środki dydaktyczne pobudzające twórcze myślenie i kreatywne działanie. Wartości edukacji STEAM są cenione szeroko poza granicami Stanów Zjednoczonych. Metoda ta z powodzeniem zaadaptowała się również w Polsce.

Cechą wyróżniającą model szkoły transmisyjnej⁴ jest skupianie się na nauczaniu i pomijanie uczenia się. Tymczasem nowoczesna szkoła winna dążyć do przeniesienia akcentu z „przerabiania” treści, uczenia „pod” testy i egzaminy oraz „dla” wysokich średnich ocen na rzecz zorientowania ucznia na uczenie się. Aby taka zmiana dokonała się w polskiej oświacie, należy zadbać o kształtowanie u Polaków, od tych najmłodszych aż po seniorów, postawy docenienia wartości dotyczącej umiejętności efektywnego uczenia się. Nie bez powodu zatem wśród kompetencji kluczowych znalazły się kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się. Z kolei w podstawie prawnej regulującej zasady organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach wskazano zajęcia rozwijające umiejętność uczenia się jako jedną z form wsparcia oferowanych uczniom (§ 6.2 Rozporządzenia MEN, 2017).

Co jednak będzie potwierdzeniem, że zmiana ta się dokonuje? Przede wszystkim widoczny wśród uczniów wzrost motywacji i chęci do działania, a także zmiana potrzeby realizacji podstawy programowej na rzecz potrzeby tworzenia przestrzeni do wszechstronnego rozwoju uczniów w środowisku zdominowanym przez kulturę uczenia się. Proces ten zachodzi obecnie na różnym poziomie zaawansowania. Na dynamikę zmiany mają bezpośredni wpływ zarówno kadry uczące, jak i zarządzające placówkami oświatowymi.

Aby dzieci i młodzież mogli przejąć odpowiedzialność za własne uczenie się, nauczyciele muszą wyjść z roli przekazicieli treści i egzaminatorów na rzecz osób wspierających, inspirujących i towarzyszących. W dzisiejszym świecie rola nauczyciela jako nieomylnego źródła informacji zdecydowanie się zdezaktualizowała. Nauczyciel XXI wieku staje się przewodnikiem po świecie wiedzy, dlatego tak często współczesnego pedagoga charakteryzują określenia typu: mentor, moderator, coach, tutor czy organizator procesu.

⁴ Model nauczania i uczenia się skoncentrowany na nauczycielu. Rolą nauczyciela jest prowadzenie lekcji ukierunkowanych na z góry określone cele oraz prezentowanie wiedzy i umiejętności w ustalonej kolejności, a zadaniem uczniów jest pasywne zdobywanie wiedzy i umiejętności.

2. Idea uczenia się przez całe życie

Idea *lifelong learning* (uczenia się przez całe życie) sięga początków lat 70. XX w., kiedy to na konferencji UNESCO Paul Lengrand zaprezentował raport pod tytułem *Wprowadzenie do koncepcji uczenia się przez całe życie*.

Kolejnym kamieniem milowym w rozwoju idei uczenia się przez całe życie był następny raport, tym razem przygotowany na zlecenie UNESCO. W raporcie zatytułowanym *Edukacja – jest w niej ukryty skarb* Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacques’a Delorsa zawarto cztery fundamentalne zasady uczenia się:

- uczyć się, aby wiedzieć,
- uczyć się, aby działać,
- uczyć się, aby żyć wspólnie,
- uczyć się, aby być⁵ (Delors, 1998).

Powyższe zasady stanowią całość. Mają bowiem wiele punktów zbieżnych i wzajemnie się uzupełniają.

Rezolucja Rady Unii Europejskiej z 2007 r. definiuje uczenie się przez całe życie jako „pojęcie, które powinno dotyczyć uczenia się od fazy przedszkolnej do późnej emerytury, włączając w to całe spektrum uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego. Ponadto powinno się ono odnosić do wszelkiej, trwającej przez całe życie, aktywności uczenia się, mającej na celu rozwój wiedzy, kompetencji i umiejętności w perspektywie osobistej, obywatelskiej, społecznej oraz zorientowanej na zatrudnienie. Zasadniczym odniesieniem w tym względzie powinna być osoba jako podmiot uczenia się, co podkreślać ma znaczenie prawdziwej równości szans i jakości w procesie uczenia się” (Dworska-Kaczmarzyk i Myśliwiec, 2015, s. 37).

Uczenie się przez całe życie nabiera szczególnego znaczenia we współczesnym dynamicznie zmieniającym się świecie. Stanowi ono niejako wymóg cywilizacyjny, ponieważ aktualizacja i zdobywanie wiedzy, uzyskiwanie nowych umiejętności i nabywanie kompetencji społecznych warunkują efektywne funkcjonowanie jednostki w dzisiejszej rzeczywistości.

Idea uczenia się przez całe życie nie obejmuje jedynie nauki w szkołach, na uczelniach czy kursach. Jej przesłaniem jest również docenianie nieformalnego uczenia się. Funkcjonujemy w rzeczywistości, w której możliwość uczenia się jest w zasięgu ręki. Ważne, aby te możliwości zauważać i po nie sięgać. Równie istotne jest uświadomienie, iż codzienne doświadczenia,

⁵ Fragment pochodzi z jedynej dostępnej polskojęzycznej wersji raportu wydanego przez Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Warszawa, 1998 r.

z pozoru oczywiste, a nawet rutynowe działania, dostarczają okazji do poszerzania wiedzy, zdobywania umiejętności i kompetencji społecznych, czyli uczenia się. Kluczowe jest, aby je zidentyfikować jako sposobność do rozwoju. Żeglownanie, oglądanie filmów, poznawanie nowej aplikacji czy zajęcia w kole teatralnym to nie tylko rozrywka i sposób spędzania wolnego czasu, ale również gromadzenie cennego kapitału, który podlega monetyzacji na rynku pracy.

3. Uczenie się jako metakompetencja

Aby młodzi ludzie stali się współodpowiedzialni za efekty nauczania, należy najpierw zadbać o to, aby posiadli umiejętność uczenia się. Działania służące wypracowaniu indywidualnych strategii efektywnego uczenia się powinny być obligatoryjnym, wychodzącym ponad nauczanie przedmiotowe, obowiązkiem wszystkich placówek edukacyjnych i szeroko pojętej oświaty, do której trafia dziecko w celu realizacji obowiązku szkolnego. Tylko systemowe działanie w tym obszarze może zaowocować zmianą świadomości społecznej i docenieniem wartości umiejętności uczenia się jako takiego w kontekście potrzeby uczenia się przez całe życie.

Warto pamiętać, że zdolność do przyswajania wiedzy z wykorzystaniem optymalnego wysiłku, nakładu czasu i środków oraz umiejętność adekwatnego wykorzystania zdobytej wiedzy ma charakter zindywidualizowany.

Aby każdy uczeń otrzymał indywidualne wsparcie w zakresie wypracowania indywidualnego sposobu skutecznego uczenia się, istotne jest towarzyszenie mu w tym obszarze od momentu podjęcia nauki w szkole. Rzetelna ocena dojrzałości szkolnej pozwala określić poziom rozwoju fizycznego, psychicznego (w zakresie emocjonalnym, społecznym i umysłowym) oraz stopień gotowości do uczenia się podstawowych technik szkolnych (pisanie, czytanie i liczenie).

W kontekście umiejętności uczenia się równie ważne jest rozpoznanie indywidualnych preferencji odnośnie do stylów uczenia się. Pozwala ono bowiem dobierać metody pracy, które najbardziej odpowiadają osobom uczącym się. O skuteczności uczenia w znacznym stopniu decyduje bazowanie na mocnych stronach i zasobach. Ich rozpoznanie buduje samoświadomość osoby uczącej się. Dotyczy to zarówno najmłodszych, jak i osób dorosłych.

4. Zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów

Kompleksowe i odpowiedzialne podejście do uczenia się jako podstawowej umiejętności, w którą powinno zostać wyposażone każde dziecko stojące u progu edukacji formalnej, tworzy przestrzeń do indywidualizacji procesu nauczania z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych.

W polskim systemie edukacji jest prawie 280 tys. dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Natomiast 35 procent to dzieci, które doświadczają problemów psychologiczno-pedagogicznych (Machalek, 2023). Powyższe dane potwierdzają, jak różnorodne są potrzeby uczniów. Tym większe zatem wyzwanie stoi przed współczesną szkołą, która powinna tworzyć każdemu uczniowi przestrzeń do rozwoju. W katalogu form wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oferowanych przez szkoły znalazły się także zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się (Rozporządzenie MEN, 2017). Dowodzi to, że trudności w uczeniu się jako takim nie są zjawiskiem odosobnionym i wymagają wsparcia na większą skalę.

Promowanie wśród uczniów, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych, przekonania, że umiejętność uczenia się można rozwijać i doskonalić, jest nie mniej ważne niż realizacja treści literalnie zawartych w podstawach programowych. Ponadto im wcześniej uczniowie zrozumieją istotę i konieczność uczenia się przez całe życie, tym lepiej poradzą sobie na ścieżce edukacyjno-zawodowej.

5. Znaczenie wsparcia w procesie transycji ze świata edukacji na rynek pracy

„Tranzycja”, lub inaczej „przejście”, oznacza istotny moment w życiu człowieka, kiedy to ulega zmianie jego status na skutek czynników społecznych czy biologicznych, np.: przedszkolak – uczeń – student – pracownik – emeryt.

Szczególnie istotną transycją jest przejście ze świata edukacji do świata pracy. „Pierwsze przejście ze szkoły do pracy odbywa się w warunkach debiutu młodego dorosłego nie tylko w roli pracownika. Okres życia, w którym młody dorosły doświadcza przechodzenia z edukacji do świata pracy, charakteryzuje się wielością debiutów w świecie dorosłych (np. debiut w roli rodzica, partnera życiowego czy innych). Może to stanowić źródło trudności dla okresu transycji jednostki” (Nizińska i Kurantowicz, 2010, s. 21). Dlatego tak ważne jest systemowe wsparcie ukierunkowane na przygotowanie dzieci i młodzieży do bezpiecznego wejścia w dorosłość, w tym na rynek pracy.

O tym, jak młody człowiek będzie ostatecznie funkcjonował na rynku pracy i w jaki sposób będzie się rozwijała jego kariera zawodowa, w znaczącym stopniu decyduje zgromadzony przez niego kapitał. Przejście na rynek pracy po zakończeniu edukacji oznacza nie tylko otrzymanie zatrudnienia, ale także jego utrzymanie. Realizacja zadań zawodowych jest niejako momentem weryfikacji umiejętności korzystania przez młodego pracownika ze swojej wiedzy, ale przede wszystkim z kompetencji społecznych, jak skuteczna komunikacja, współpraca, radzenie sobie w sytuacjach trudnych, w tym konfliktowych, autoprezentacja. Na etapie podjęcia nowych wyzwań zawodowych weryfikacji podlega ponadto sprawność i efektywność uczenia się. Od tego bowiem, jak szybko młody dorosły będzie uczyć się tego, co konieczne do realizacji powierzonych mu zadań, czy będzie potrafił wykorzystać to, czego się nauczył, oraz czy i w jakim zakresie będzie tworzył nowe rozwiązania, często zależy, czy otrzyma ofertę długoterminowej współpracy.

Mówiąc o transycji na rynek pracy, nie sposób pominąć obszaru doradztwa zawodowego. To właśnie dobrze zorganizowane i przeprowadzone zajęcia w tym zakresie mogą istotnie wspierać proces podejmowania przez młodych ludzi samodzielnych i odpowiedzialnych wyborów zarówno edukacyjnych, jak i zawodowych. Spotkania z doradcami zawodowymi to towarzyszenie młodzieży w poznawaniu i zrozumieniu siebie, systemu edukacji i rynku pracy. Zasady realizacji doradztwa zawodowego w polskim systemie oświaty reguluje prawo oświatowe (Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe [Dz.U. 2017, poz. 59] i szczegółowe rozporządzenia, np. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego [Dz.U. 2019, poz. 325], Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach [Dz.U. z 2023 r., poz. 1798] czy Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 listopada 2023 r. w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych [Dz.U. 2023, poz. 2499]).

Współczesny rynek pracy ma charakter dynamiczny, zmienny i globalny. W związku z tym ważne są elastyczne reagowanie na jego wymogi, gotowość do zmian oraz poszerzanie zasobu kwalifikacji na każdym etapie życia. Dodatkowo istotna jest umiejętność funkcjonowania nie tylko na krajowym, ale również międzynarodowym rynku pracy.

Dlatego w procesie doradztwa zawodowego kluczowe jest sięganie po narzędzia umożliwiające zdobywanie nowych kwalifikacji istotnych dla rynku pracy, których nadawanie umożliwia Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK).

6. Zintegrowany System Kwalifikacji jako narzędzie wspierające tranzycję uczniów na rynek pracy

Zintegrowany System Kwalifikacji jest wdrażany w Polsce od 2016 roku. System służy integracji i uporządkowaniu kwalifikacji dostępnych w naszym kraju oraz ułatwia porównywanie ich między sobą.

Powstanie i rozwój Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w Polsce jest następstwem Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie. Dokument ten jest zaproszeniem państw członkowskich Unii Europejskiej do tworzenia krajowych systemów kwalifikacji i odnoszenia ich do Europejskiej Ramy Kwalifikacji.

Polska, podobnie jak inne kraje członkowskie, skorzystała z tego zaproszenia. Podjęto prace nad tworzeniem i wdrożeniem systemu na podstawie Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji z grudnia 2015 r., która weszła w życie w styczniu 2016 r. Od 1 stycznia 2024 roku obowiązuje zmieniona ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. z 2020 r., poz. 226 oraz z 2023 r., poz. 2005).

Ustawa o ZSK określa następujące obszary:

1. zakres kwalifikacji włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji oraz udostępnianie o nich informacji w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji;
2. Polską Ramę Kwalifikacji;
3. standardy opisywania kwalifikacji;
4. zasady przypisywania do kwalifikacji poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji;
5. zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji;
6. zasady włączania Sektorowych Ram Kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji;
7. wymogi dotyczące podmiotów przeprowadzających walidację i certyfikowanie oraz zasady uzyskiwania uprawnień do certyfikowania;
8. zasady zapewniania jakości walidacji i certyfikowania;
9. zasady nadzoru nad walidacją i certyfikowaniem;
10. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji;
11. koordynację funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (Trawińska-Konador, 2021).

6.1. Kwalifikacja w rozumieniu ZSK

Nazwa systemu sugeruje, że kluczowym elementem ZSK są kwalifikacje. Ustawowe rozumienie tego pojęcia określa kwalifikację jako: „Zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 8).

Pojęciom użytym w definicji kwalifikacji nadano określone, ważne dla całego systemu znaczenie. Efekty uczenia się⁶, czyli „wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 4), są zdefiniowane następująco:

- wiedza to „zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 23);
- umiejętności są rozumiane jako „przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 21);
- kompetencje społeczne to „rozwinięta w toku uczenia się zdolność do kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 7).

Konsekwencją podejścia opartego na efektach uczenia się jest zmiana sposobu myślenia o edukacji. Oznacza to przeniesienie akcentu z celów nauczania na efekty uczenia się. Kluczowe staje się to, czego uczeń ma się nauczyć: jaką wiedzę ma zdobyć, jakie umiejętności nabyć i jakie postawy rozwinąć.

W definicji kwalifikacji jest ponadto mowa o tym, w jaki sposób jest możliwe uzyskanie efektów uczenia się. Wskazano trzy równorzędne drogi zdobywania wiedzy, nabywania umiejętności i kompetencji społecznych:

- edukacja formalna oznacza kształcenie/uczenie się w szkole lub na uczelni kończące się wydaniem dokumentu (świadectwa, dyplomu) potwierdzającego uzyskanie wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Do edukacji formalnej zalicza się też studia podyplomowe i studia doktoranckie (obecnie – kształcenie w szkole doktorskiej), a także realizowanie przez dziecko obowiązku szkolnego w systemie edukacji domowej;

⁶ Efekty te muszą m.in. być pogrupowane w wyodrębnione **zestawy** (art. 9 ust. 1, pkt 1 lit. b Ustawy o ZSK).

- edukacja pozaformalna – kształcenie/uczenie się zorganizowane instytucjonalnie, które nie jest edukacją formalną. Są to wszelkie kursy i szkolenia (Sławiński, 2022);
- uczenie się nieformalne – uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 20) (przykładowe aktywności: działalność wolontariacka, pasje i zainteresowania, samouczenie).

6.2. Nie ma kwalifikacji bez walidacji

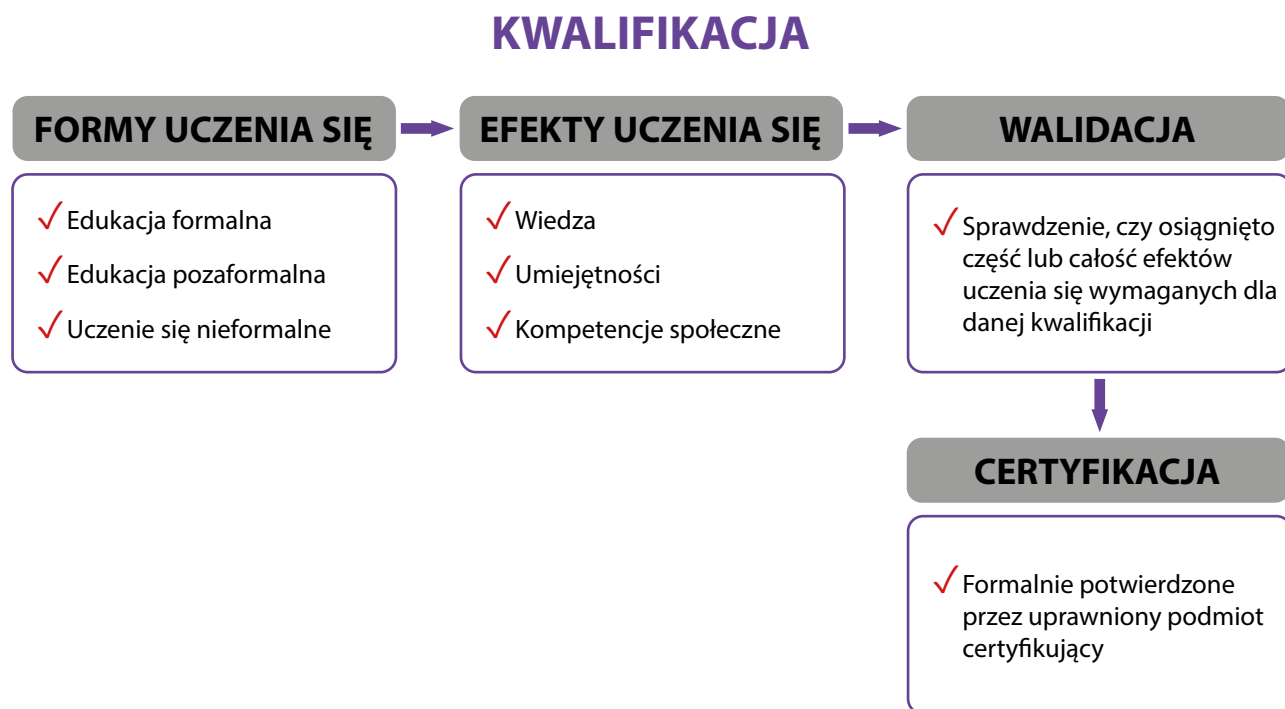
W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji przyjęto generalną zasadę, że warunkiem koniecznym do nadania kwalifikacji jest wykazanie przez daną osobę, że osiągnęła wymagane dla danej kwalifikacji efekty uczenia się. W związku z powyższym w definicji kwalifikacji występuje pojęcie walidacji, które oznacza: „(...) sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 22).

Rozłączenie procesu sprawdzania efektów uczenia się od sposobu ich uzyskiwania (drogi uczenia się) służy propagowaniu idei uczenia się przez całe życie. Jest wyrazem docenienia uczenia się w różnych warunkach, miejscu i czasie oraz otwiera nowe możliwości elastycznego nadawania kwalifikacji. Takie podejście oznacza ponadto troskę o wysoką jakość i rzetelność prowadzenia walidacji. W systemie oświaty weryfikacja jest przeprowadzana w postaci egzaminu ósmoklasisty, egzaminu maturalnego czy egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, które przygotowuje i organizuje Okręgowa Komisja Egzaminacyjna. Warto podkreślić, że Zintegrowany System Kwalifikacji uwzględnia potrzeby i ograniczenia kandydatów ubiegających się o daną kwalifikację. Metody stosowane w walidacji oraz warunki jej przeprowadzenia (miejsce i czas) mogą być dostosowane do osób podchodzących do weryfikacji efektów uczenia.

Zwieńczeniem procesu uzyskiwania kwalifikacji jest jej certyfikowanie, „w wyniku którego osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, po uzyskaniu pozytywnego wyniku walidacji, otrzymuje od uprawnionego podmiotu certyfikującego dokument potwierdzający nadanie określonej kwalifikacji” (Ustawa o ZSK, art. 2, pkt 1). Drogę do uzyskania kwalifikacji ilustruje rysunek 1:

Rysunek 1

Kwalifikacja w rozumieniu ZSK

Źródło: opracowanie własne na podstawie definicji kwalifikacji (ustawa o ZSK).

6.3. Kwalifikacje w Polsce

Zintegrowany System Kwalifikacji dzieli kwalifikacje na dwie grupy: pełne i częściowe.

Kwalifikacje pełne są nadawane wyłącznie w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego. Są to świadectwa albo dyplomy ukończenia danego etapu edukacji. „W przypadku absolwenta liceum kwalifikacją pełną jest świadectwo dojrzałości (matura), stanowiące zwieńczenie etapu kształcenia średniego, dlatego samo świadectwo ukończenia liceum nie jest jeszcze kwalifikacją pełną. Nie są kwalifikacjami pełnymi także niektóre inne świadectwa i dyplomy uzyskiwane w systemach oświaty i szkolnictwa wyższego (np. świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie, kwalifikacje uzyskiwane po ukończeniu studiów podyplomowych). Warto podkreślić, że kwalifikacje pełne nadawane w systemie oświaty można zdobywać także w trybie eksternistycznym” (Sławiński, 2016, s. 33). Kwalifikacje pełne zostały włączone do ZSK z mocy prawa.

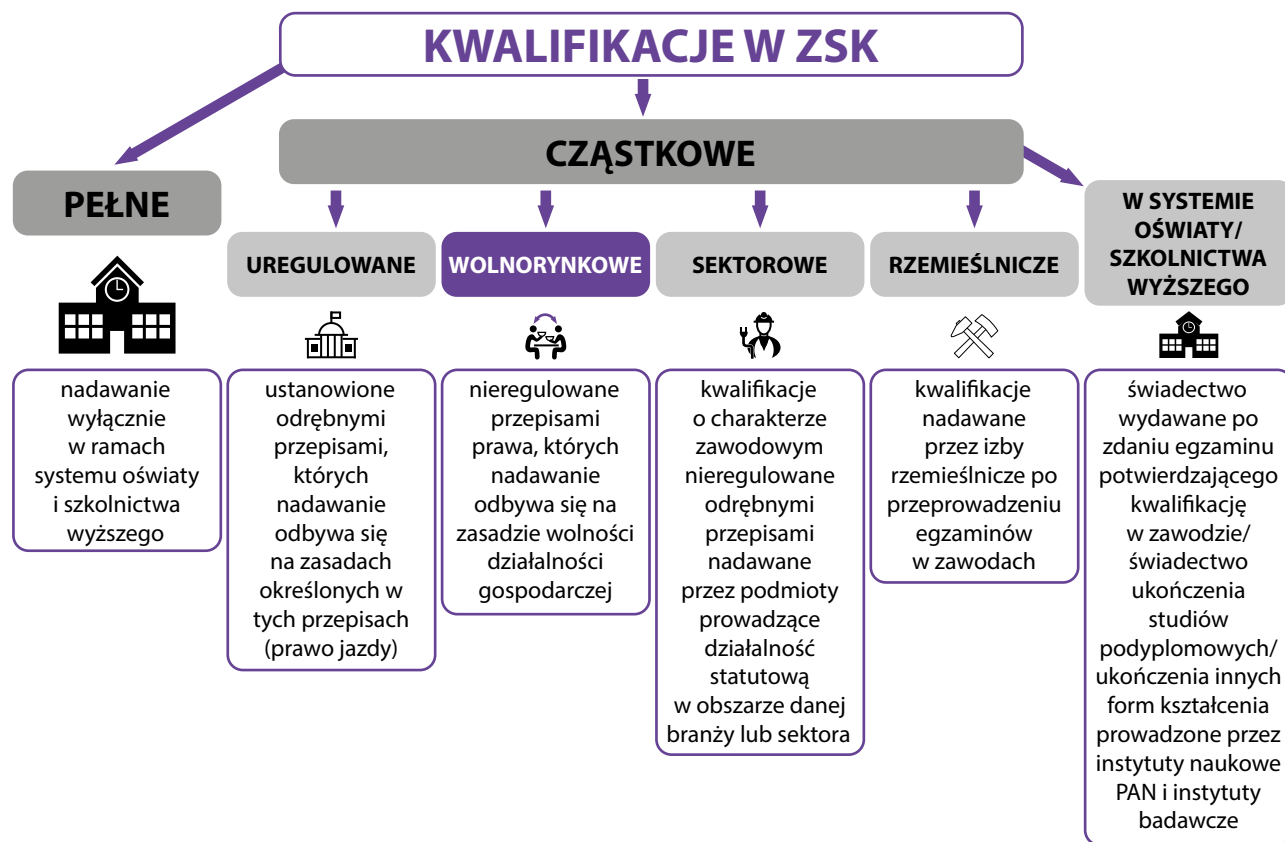
Kwalifikacje częściowe to wszystkie kwalifikacje włączone do ZSK, które nie są kwalifikacjami pełnymi. W ustawie o ZSK wymienia się między innymi następujące grupy kwalifikacji częściowych (art. 2, pkt 9):

- kwalifikacje w zawodzie, np.: Prowadzenie sprzedaży, Realizacja produkcji filmowej techniką animacji;
- kwalifikacje potwierdzone dyplomami mistrza i świadectwami czeladniczymi wydawanymi po przeprowadzeniu egzaminów w zawodach, np.: stolarz – dyplom mistrzowski, optyk okularowy – świadectwo czeladnicze;
- kwalifikacje nadawane po ukończeniu studiów podyplomowych, np.: Administracja i zarządzanie w oświacie – studia kwalifikacyjne;
- kwalifikacje uregulowane, np.: prawo jazdy kat. B, obsługa walca drogowego, patent żeglarza jachtowego;
- kwalifikacje wolnorynkowe (zwane kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku), np.: Montowanie stolarki budowlanej, Certyfikat umiejętności komputerowych (poziom podstawowy), Odzyskiwanie danych z dysków twardych HDD, Montowanie mebli i zabudów na wymiar, Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D, Przygotowanie i wypiekanie pizzy, Wykonywanie fotografii reportażowej i okolicznościowej.

Spośród kwalifikacji cząstkowych warto zwrócić szczególną uwagę na kwalifikacje wolnorynkowe (zwane kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku). „Kwalifikacje rynkowe są to kwalifikacje wypracowane przez różne środowiska (organizacje społeczne, zrzeszenia, korporacje lub inne podmioty) na podstawie zgromadzonych przez nie doświadczeń. Wyraz rynkowe oznacza w tym przypadku, że kwalifikacje te powstały i funkcjonują na «wolnym rynku» kwalifikacji. Kwalifikacje rynkowe mogą dotyczyć działalności o charakterze ściśle zawodowym, ale również różnych obszarów działalności społecznej, w tym działalności wychowawczej i opiekuńczej, a także działalności o charakterze rekreacyjnym” (Sławiński, 2016, s. 35).

Rysunek 2

Rodzaje kwalifikacji w Polsce

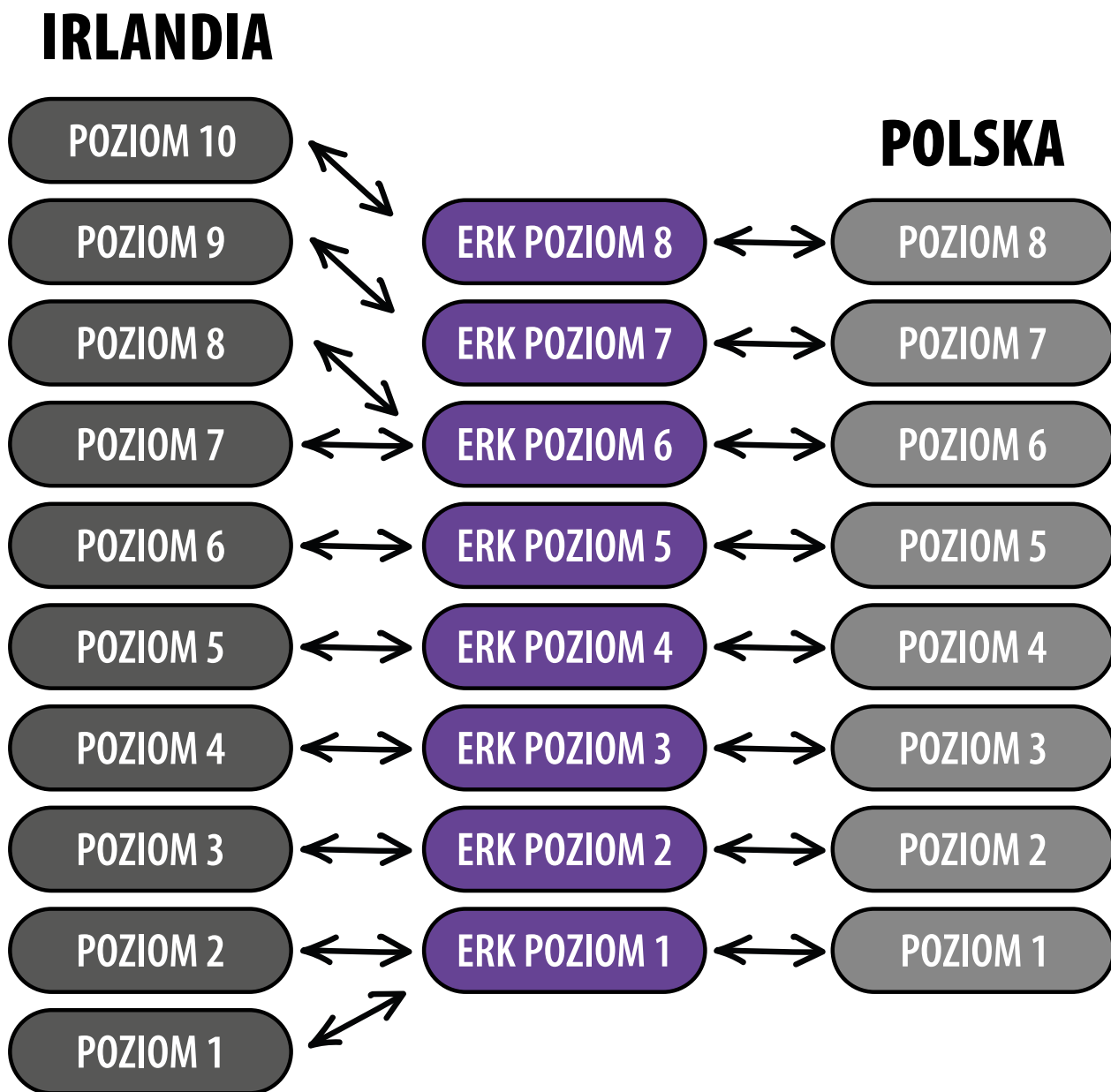
Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o ZSK.

6.4. Polska Rama Kwalifikacji (PRK) jako układ odniesienia dla kwalifikacji nadawanych w Polsce

Jednym z kluczowych elementów Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji jest Polska Rama Kwalifikacji (PRK). Jest to narzędzie, które służy do porządkowania kwalifikacji włączonych do ZSK. Ramy kwalifikacji w państwach tworzących własne systemy kwalifikacji mają różną liczbę poziomów, co wynika ze specyfiki ich systemów edukacji.

Rysunek 3

Europejska Rama Kwalifikacji

Źródło: Mała encyklopedia ZSK, Warszawa 2017, s. 16.

Polska Rama Kwalifikacji, podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji (ERK), składa się z ośmiu poziomów.

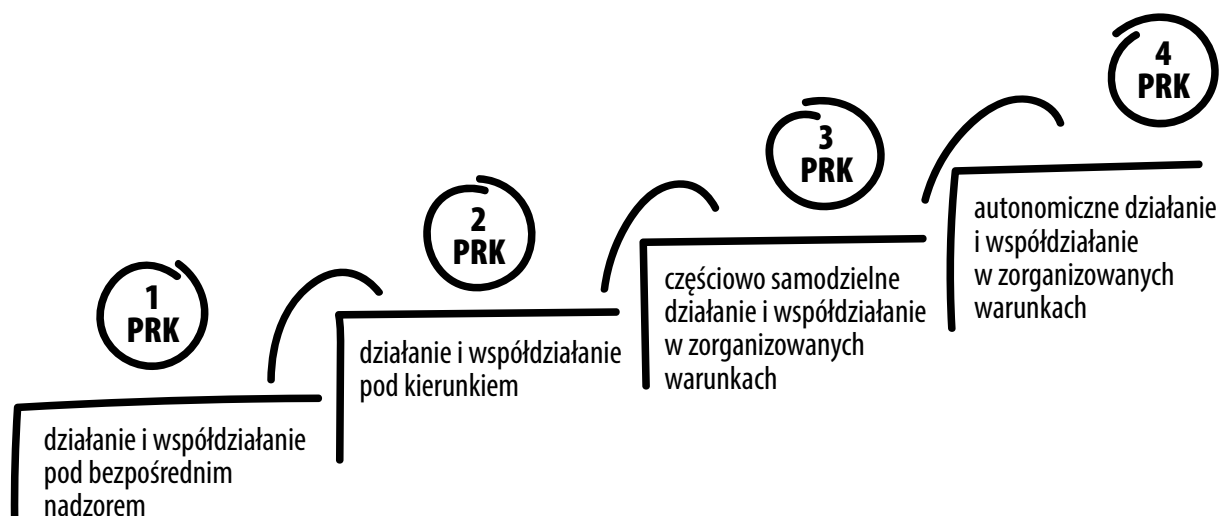
Rysunek 4

Polska Rama Kwalifikacji

Źródło: opracowanie własne.

Poszczególne poziomy Polskiej Ramy Kwalifikacji zostały opisane za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych typowych dla kwalifikacji nadawanych w kształceniu ogólnym, zawodowym oraz w szkolnictwie wyższym. Ogólny charakter opisu pozwala odnosić efekty uczenia się niezależnie od dziedziny nauki i działalności zawodowej do poziomów PRK. Zapisy odnoszące się do opisu poszczególnych poziomów mają charakter progresywny – od najprostszych (poziom 1), do najbardziej złożonych (poziom 8). Schemat (rys. 5) ilustruje progresję w zakresie kompetencji społecznych.

Rysunek 5*Progresja w opisie charakterystyk efektów uczenia się PRK*

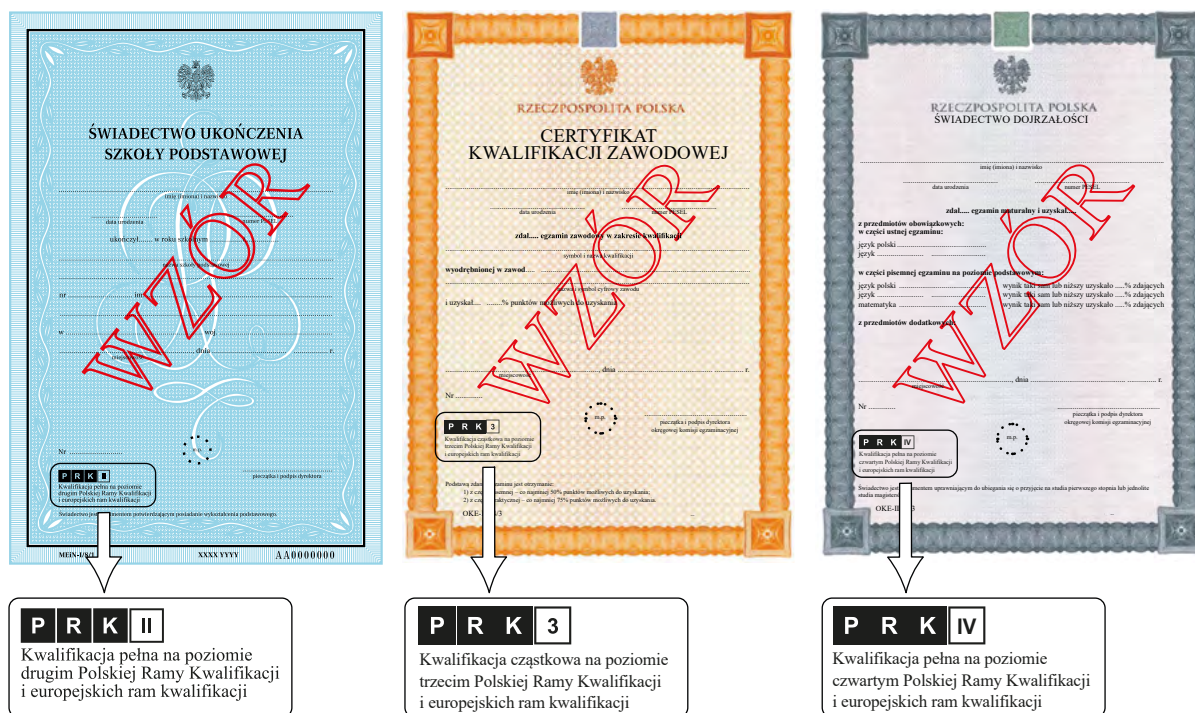
Źródło: opracowanie własne.

Informacja o poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji jest umieszczana na dokumencie potwierdzającym uzyskanie kwalifikacji (świadectwie, dyplomie, certyfikacie itp.) zgodnie ze znakiem graficznym określonym w podstawie prawnej (Rozporządzenie MEN, 2019). Kwalifikacje pełne są oznaczone cyframi rzymskimi, a kwalifikacje częściowe – arabskimi. Dokumenty zawierające oznaczenie poziomu PRK mogą wydawać wyłącznie instytucje, które uzyskały uprawnienie do certyfikowania tych kwalifikacji zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o ZSK.

Fakt, że kwalifikacje z oświaty zostały włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na mocy ustawy, jest równoznaczny z tym, że na świadectwach szkolnych, począwszy od roku szkolnego 2016/2017, pojawiły się znaki graficzne Polskiej Ramy Kwalifikacji. Oznacza to, że Zintegrowany System Kwalifikacji dotyczy również każdego ucznia polskiej szkoły. Dlatego istotne jest, aby rozumieli oni, czym jest ten system i w jaki sposób mogą z niego skorzystać. Ważną rolę w procesie upowszechniania wiedzy na temat Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji odgrywają nauczyciele. Rozmawianie z dziećmi i młodzieżą na powyższy temat jest szansą na ugruntowanie informacji o istnieniu i podstawowych zasadach funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w świadomości społecznej i budowanie ścieżek edukacyjno-zawodowych z wykorzystaniem tego systemu.

Rysunek 6

Przykładowe wzory świadectw i certyfikatów ze znakiem graficznym PRK

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków, Dz.U. 2023, poz. 1120 i Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie wzorów znaków graficznych informujących o poziomach Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisanych do kwalifikacji pełnych i częściowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i odpowiadających im poziomach europejskich ram kwalifikacji, Dz.U. 2019, poz. 1574.

Zintegrowany System Kwalifikacji powiązany z zapisami ustawy – Prawo oświatowe, w którym wskazano możliwość przygotowania uczniów do uzyskania kwalifikacji wolnorynkowych lub sektorowych. „(...) przeznaczenie godzin stanowiących różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, w szczególności na przygotowanie uczniów do uzyskania dodatkowych umiejętności zawodowych [kwalifikacji rynkowej] <kwalifikacji wolnorynkowej lub kwalifikacji sektorowej> funkcjonującej w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji lub dodatkowych uprawnień zawodowych” (Zmieniony przepis art. 47 ust. 1 pkt 3e ustawy – Prawo oświatowe z 14 grudnia 2016 r. obowiązuje od 1.09.2024 r., zgodnie ze zmianą, wprowadzonej na mocy art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw [Dz.U. z 2023, poz. 2005]).

6.5. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji oknem na świat kwalifikacji

Kolejnym narzędziem systemowym Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji jest Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK). W rejestrze gromadzone są aktualne, istotne dane o wszystkich kwalifikacjach włączonych do ZSK. Dostarcza on informacji m.in. o tym, jakie wymagania trzeba spełnić, aby uzyskać daną kwalifikację, oraz jakie instytucje mają uprawnienia do jej nadawania.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji jest:

- publiczny – służy realizacji zadań publicznych, jest prowadzony przez podmiot publiczny na podstawie odrębnych przepisów ustawowych;
- powszechny, ale nieobowiązkowy;
- jawny – dane gromadzone w ZRK są powszechnie dostępne;
- prowadzony w systemie teleinformatycznym;
- instrumentem służącym realizacji idei uczenia się przez całe życie.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji jest bazą, która może być użyteczna dla szerokiej rzeszy odbiorców: osób uczących się, szkół, doradców zawodowych, pracowników i pracodawców, instytucji rynku pracy. Informacje o kwalifikacjach zawarte w rejestrze mogą np. ułatwić młodzieży podejmowanie decyzji związanej z wyborem ścieżki edukacyjnej. Rejestr może też wspierać pracę doradców zawodowych i edukacyjnych oraz wszystkich nauczycieli, których zadaniem jest pomoc w dokonywaniu jak najtrafniejszych wyborów edukacyjno-zawodowych. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji może być również pomocny każdej osobie, która planuje własny rozwój zawodowy i zamierza przekwalifikować się lub uzyskać nowe kwalifikacje, które poszerzą posiadane przez nią portfolio. Opisy kwalifikacji zawarte w rejestrze dostarczają między innymi informacji na temat zakresu wiedzy i umiejętności wymaganych od osób mających daną kwalifikację oraz o tym, jaka instytucja i w jaki sposób sprawdza, czy osoba zainteresowana uzyskaniem danej kwalifikacji ma wymagane: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Lektura rejestru może stanowić zatem cenną inspirację i drogowskaz.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji dostępny jest pod adresem: <https://kwalifikacje.gov.pl/k>

6.6. Zintegrowany System Kwalifikacji jako szansa dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Zintegrowany System Kwalifikacji jest szczególną szansą dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym osób z niepełnosprawnościami, którym trudno wejść lub powrócić na współczesny rynek pracy. Rynek pracy ma do zaoferowania wiele stanowisk wymagających

prostych i powtarzalnych czynności. Otrzymanie takiej pracy często jednak wiąże się z potrzebą udowodnienia przez kandydatów posiadania wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych zadań zawodowych. Zdobyć wiarygodnego certyfikatu może to ułatwić. W ZRK można znaleźć kwalifikacje na I i II poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji o niskim poziomie samodzielności, odpowiedzialności i złożoności. Określone dla nich efekty uczenia się dotyczą powtarzalnych i nieskomplikowanych czynności typu: obieranie, sortowanie, porządkowanie, powielanie itp.

Przykładami takich kwalifikacji mogą być np.:

- Obróbka wstępna warzyw i owoców.
- Pakowanie posiłków i pomoc w dostarczaniu do odbiorcy.
- Asystowanie w organizacji wydarzeń sportowych dla osób z niepełnosprawnościami.

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji może być zatem użytecznym źródłem informacji zarówno dla osób o specjalnych potrzebach, ich rodziców, jak i nauczycieli i doradców zawodowych wspierających ich tranzycję na rynek pracy. Należy podkreślić, że zatrudnieniu osób o specjalnych potrzebach, w tym z niepełnosprawnościami, towarzyszy oczekiwanie zaspokojenia potrzeby nie tylko finansowej, ale także socjalizacyjnej czy rehabilitacyjnej. Oferta rynku pracy w stosunku do tej grupy jest wciąż ograniczona. Tym bardziej ważne jest, aby szeroko upowszechniać informacje o rozwiązaniach oferowanych przez Zintegrowany System Kwalifikacji, w tym o kwalifikacjach, które mogą uzyskać osoby o specjalnych potrzebach.

6.7. O Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji w pigułce

1. Zintegrowany System Kwalifikacji służy realizacji idei uczenia się przez całe życie.
2. ZSK funkcjonuje w Polsce na podstawie ustawy o ZSK z 15 grudnia 2015 r.
3. Kwalifikacje są opisywane za pomocą efektów uczenia się.
4. Efekty uczenia się wymagane dla kwalifikacji mogą być zdobywane w różnym miejscu i czasie.
5. Nie ma kwalifikacji bez walidacji (sprawdzania efektów uczenia się).
6. Kwalifikacje wolnorynkowe (zwane kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku) są opracowane przez różne środowiska na podstawie zgromadzonych przez nie doświadczeń.
7. Kwalifikacje wolnorynkowe (zwane kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku) mogą być odpowiedzią np. na potrzeby osób, które chcą potwierdzić uzyskanie efektów uczenia się w ramach edukacji pozaformalnej lub w wyniku nieformalnego uczenia się.
8. Kwalifikacje mogą być nadawane jedynie przez uprawnione instytucje.

9. Polska Rama Kwalifikacji to narzędzie, które służy do porządkowania kwalifikacji włączonych do ZSK.
10. Polska Rama Kwalifikacji ma 8 poziomów.
11. Na świadectwach szkolnych umieszczane są znaki graficzne Polskiej Ramy Kwalifikacji.
12. Kluczowe informacje na temat kwalifikacji są dostępne w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK).

II. Część praktyczna

1. O doświadczeniach w pracy z uczniami szkół ponadpodstawowych w obszarze uczenia się przez całe życie i ZSK

Zintegrowany System Kwalifikacji to ważne narzędzie polityki na rzecz uczenia się przez całe życie. Narzędzia oferowane przez system mogą być użyteczne w procesie dydaktyczno-wychowawczym, na przykład w celu zachęcania uczniów do nieformalnego uczenia się, oraz być wykorzystywane w procesach doradczych związanych z wyborem przez młodzież ścieżki edukacyjno-zawodowej. Zasadne byłoby więc przybliżanie młodym ludziom tematyki Zintegrowanego Systemu Edukacji. Naturalną potrzebą, która wyszła od nauczycieli – uczestników seminariów na temat idei *lifelong learning* i ZSK – było opracowanie w Instytucie Badań Edukacyjnych autorskich scenariuszy zajęć, lekcji i warsztatów.

Początkowo pracownicy IBE, na zaproszenie przedszkoli i szkół wszystkich etapów edukacji, realizowali zajęcia z dziećmi i młodzieżą na terenie całego kraju. W okresie pandemii COVID-19 lekcje odbywały się także w formule online, po uprzednim dostosowaniu scenariuszy do formy zdalnej. Opracowane scenariusze udostępniono także zainteresowanym nauczycielom. Dodatkowo nauczyciele obserwowali zajęcia prowadzone przez trenerów Instytutu Badań Edukacyjnych. Osoby, które wyraziły chęć przeprowadzenia zajęć na temat idei *lifelong learning* i ZSK, otrzymały wsparcie w formie indywidualnych konsultacji przed zajęciami, a po nich możliwość informacji zwrotnej (Frołow, 2021).

O wartości podjętych działań niech świadczą głosy osób, które w nich uczestniczyły:

Anna Rolak – doradca zawodowy Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego Białostockiego Centrum Edukacji

Świat rozwija się szybko, zmieniają się wyzwania rynku pracy, wprowadzane są nowoczesne technologie, a od doradcy zawodowego wymaga się śledzenia tych wszystkich zmian, aby przekazywał uczniom jak najbardziej aktualną wiedzę. Jako wieloletni praktyk polecam korzystanie z rzetelnych źródeł informacji, takich jak materiały publikowane przez Instytut Badań Edukacyjnych.

Uważam, że w programie zajęć dla młodzieży szkół ponadpodstawowych nie może zabraknąć tematyki dotyczącej Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. ZSK jest odpowiedzią na dynamiczne zmiany, które zachodzą na rynku, w gospodarce i podejściu młodych ludzi do edukacji. Obecnie liczy się to, co potrafimy, jakie mamy kompetencje, a nie to, gdzie się tego wszystkiego nauczyliśmy. Warto zapoznać młodzież z kwalifikacjami wolnorynkowymi (zwane kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku), które można zdobyć bez konieczności nauki w szkole lub na uczelni.

Młodzież jest ciekawa możliwości i sposobów potwierdzania uzyskania swoich umiejętności, innych niż te, które znają z edukacji formalnej. Jako doradcy zawodowi nie powinniśmy pomijać na swoich zajęciach treści dotyczących ZSK. Wręcz przeciwnie – musimy czerpać inspiracje i korzystać ze sprawdzonych i rzetelnych źródeł informacji, takich jak np. Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji. Dla mnie, jako doradcy zawodowego, jest on praktyczną podpowiedzią, jaką wiedzą i jakimi umiejętnościami powinna dysponować osoba, która chce potwierdzić posiadanie kompetencji w danej dziedzinie lub czego pracodawca może oczekiwać od kandydata na określone stanowisko.

Pasje młodzieży nie zawsze są związane z tym, czego uczą się w danej szkole. Do ich rozwijania polecam również interaktywne narzędzie Moje Portfolio, które pomaga uczniom rozpoznać i nazwać wiele zainteresowań, mocnych stron czy umiejętności, które są istotne do planowania dalszego rozwoju edukacyjno-zawodowego.

Narzędzie Moje Portfolio dostępne jest pod adresem: <https://mojeportfolio.ibe.edu.pl/>

Izabela Gojny – nauczycielka w Zespole Szkół nr 3 w Rybniku

Podjęty temat był bardzo istotny, a jednocześnie trudny. Jednak został przedstawiony w przyjazny i atrakcyjny sposób. Moi uczniowie nie słyszeli o ZSK i bardzo pozytywnie przyjęli wszelkie pomysły zdobywania kwalifikacji i ich walidacji. Zwykle stresowała ich myśl o jedynym kierunku ich przyszłości, czyli o podjęciu studiów. Z wielkim zainteresowaniem zagłębiali się samodzielnie w treści ZSK i czuję, że z większą pewnością wkroczą w przyszłość.

Justyna Raszczyk – doradca zawodowy w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Zdzeszowicach

Wejście na rynek pracy jest dla młodych ludzi niezwykle ważnym i emocjonującym momentem w życiu. Wybór pomiędzy założeniem działalności a podjęciem zatrudnienia jest bardzo trudny, natomiast rozpoczęcie pracy jest dla nich wręcz „rewolucją”. W podjęciu

decyzji potrzebują wsparcia. Takie wsparcie daje im Zintegrowany System Kwalifikacji. ZSK porządkuje bowiem wiedzę o umiejętnościach, kwalifikacjach, przedstawia możliwości ich uzupełniania i potwierdzania uzyskania umiejętności nabytych w różny sposób.

W Zespole Szkół w Zdzeszowicach, przy wsparciu ekspertek IBE, przeprowadziłam innowację pedagogiczną pt. „Wsiąść do pociągu nie byle jakiego, czyli czym jest Zintegrowany System Kwalifikacji i o co w nim chodzi”. Innowacja obejmowała cztery lekcje na temat rozwiązań ZSK, a przeprowadzona była z wykorzystaniem metod aktywnych i wirtualnego escape room. Choć tematyka jest dosyć trudna, spotkała się z dużym zainteresowaniem uczniów. Poznając tajniki ZSK, uczniowie dowiadują się, że uczą się właściwie wszędzie, nie tylko w szkole czy na kursach, a zdobyta wiedza i uzyskane umiejętności mogą być przydatne na każdym etapie życia. Dużym zaskoczeniem dla uczniów jest możliwość zdobywania kwalifikacji wolnorynkowych (zwanymi kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku). Mówią oni wprost, że jest to rozwiązanie zbliżające pracodawców do potencjalnych pracowników.

Uczniowie szkół ponadpodstawowych są otwarci na rozwiązania ZSK i deklarują wykorzystanie systemu w swojej zawodowej przyszłości. Lekcje nt. ZSK były okazją do przekazu, jak ważne jest uczenie się przez całe życie, zdobywanie kompetencji i potwierdzanie ich uzyskania oraz wykorzystywanie zdobytych kwalifikacji w planowaniu ścieżki kariery.

Sławomira Głasek – pedagog w III Liceum Ogólnokształcącym w Łomży

Dzisiejsza młodzież nabywa różnych umiejętności, niekoniecznie na drodze systemowej edukacji. Styl życia, technologie, otwarcie na świat sprawiają, że młodzi już na etapie szkoły średniej mają różne cenne umiejętności. Są wśród nich tacy, którzy bardzo dobrze komunikują się w języku angielskim, świetnie gotują, projektują i szyją ubrania, promują się na wszelkich portalach społecznościowych, wykazują się umiejętnościami w zakresie nowych technologii cyfryzacyjnych (grafika, tworzenie muzyki, tworzenie programów, umiejętności archiwizacji dokumentów cyfrowych w chmurze itp.), organizują wyprawy podróżnicze, są dla siebie trenerami personalnymi w siłowniach itp. Najczęściej umiejętności te są zdobywane poza szkołą. Możliwość udowodnienia w prosty sposób posiadania umiejętności, zdobycie certyfikatu to szybsze usamodzielnienie się, bycie pożądanym na rynku pracy, również za granicą. Daje to młodym możliwość zmiany pracy na każdym etapie planowania ścieżki zawodowej oraz znacznie ułatwia zmianę zawodu. Młody człowiek, widząc, że może swoje umiejętności certyfikować, ma motywację do tego, żeby się rozwijać. Dlatego warto rozmawiać z młodzieżą o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.

Sylwia Bloch – dyrektor Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku

Zadaniem każdego nauczyciela (niezależnie od nauczanego przedmiotu) jest realizowanie treści programowych z zakresu doradztwa zawodowego, wśród których (na etapie szkoły ponadpodstawowej) znajdziemy „analizowanie możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji”. Doskonałym wsparciem dla nauczycieli w tym zakresie są realizowane przez Instytut Badań Edukacyjnych projekty dotyczące Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Spotkania trenerek IBE bezpośrednio z młodzieżą szkół ponadpodstawowych nie tylko dostarczają informacji o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, lecz także wyzwalają w uczniach chwile refleksji, pozwalające im uświadomić sobie swoje mocne strony, które (po ich odpowiednim potwierdzeniu) mogą stać się ich dodatkowymi kwalifikacjami. Stosowane przez trenerki aktywizujące metody pracy sprawiają, że uczniowie zaczynają sami korzystać ze Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji, rozumieją, że rozwój edukacyjny i zawodowy człowieka jest ściśle związany z otoczeniem społecznym i ciągle zmieniającymi się potrzebami rynku pracy, stąd ważne, by uczyć się przez całe życie.

Warto, aby nauczyciele, w tym doradcy zawodowi (których zadaniem jest m.in. koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, jak również gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych), korzystali z materiałów i narzędzi wypracowanych oraz sprawdzonych w praktyce przez trenerki IBE, których zajęcia z młodzieżą miałam przyjemność obserwować.

Adriana Poznańska i Jolanta Łażniak – główne specjalistki ds. doradztwa zawodowego w Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Kaliszu

Wielokrotnie uczestniczyłyśmy wraz z młodzieżą, w ramach współpracy z IBE, w zajęciach online o ZSK. Brałyśmy udział w seminariach dla nauczycieli i webinarach. Tematyka ZSK wciąż dla wielu uczniów i nauczycieli jest nieznana, dlatego w naszej pracy upowszechniamy wiedzę dotyczącą Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i związanych z nim możliwości. Dzisiejszy rynek pracy ulega ciągłemu rozwojowi. W związku z tak dynamicznym rozwojem technologicznym istnieje potrzeba uświadamiania młodych ludzi, że podczas swojej kariery zawodowej będą wielokrotnie zmieniali swoje profesje, niejednokrotnie będą musieli się przekwalifikowywać, a co za tym idzie uczyć się przez całe życie. Na podstawie materiałów dotyczących ZSK prowadzimy zajęcia z doradztwa zawodowego. Pokazujemy młodym ludziom, że nauka nie kończy się na szkole, uświadamiamy, że przez całe życie zdobywamy

nowe umiejętności i wiedzę, a dzięki Zintegrowanemu Systemowi Kwalifikacji można potwierdzić ich posiadanie. I nieważne, gdzie i w jaki sposób nabyliśmy te umiejętności i zdobyliśmy wiedzę.

Uważamy, że tego rodzaju lekcji prowadzonych przez IBE o ZSK, szkoleń czy webinarów powinno być więcej, aby jak najszersze grono młodych ludzi wiedziało o nowych możliwościach potwierdzania swoich umiejętności i zdobywania kwalifikacji.

2. Propozycje scenariuszy zajęć

Druga część niniejszej publikacji zawiera przykładowe scenariusze zajęć, które mogą stanowić inspirację do pracy z młodzieżą szkół ponadpodstawowych. Proponowana tematyka dotyczy uczenia się przez całe życie oraz narzędzi Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Scenariusze mogą być wykorzystane przez doradców zawodowych, pedagogów szkolnych, wychowawców zespołów klasowych oraz innych nauczycieli. Rekomenduje się realizację zajęć jako cykl tematyczny. Na każde spotkanie przewidziano 45 minut. W przypadku, gdyby uczniowie potrzebowali więcej czasu, warto zmodyfikować scenariusze bądź wydłużyć realizację cyklu do czterech godzin lekcyjnych.

2.1. Scenariusz I. Inwestuj w siebie, korzystając z rozwiązań funkcjonujących w ZSK

Zakładane efekty uczenia się

Po zajęciach uczeń/uczennica:

- omawia ideę Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji jako narzędzia polityki uczenia się przez całe życie,
- wymienia i omawia ścieżki uczenia się (edukacja formalna, edukacja pozaformalna i nieformalne uczenie się);
- objaśnia pojęcia: wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne, efekty uczenia się, kwalifikacja, Polska Rama Kwalifikacji.

Metoda pracy:

- miniwykład,
- burza mózgów,
- dyskusja.

Forma pracy:

- zbiorowa jednolita, grupowa jednolita, indywidualna jednolita

Środki dydaktyczne:

- flipchart/tablica,
- rzutnik,
- laptop,
- film „Inwestuj w siebie” <https://kwalifikacje.edu.pl/dr-tomasz-rozek-jdabrowsky-i-jankes-zdradzaja-jak-osiagneli-sukces-w-swojej-dziedzinie/>

- karta pracy (Załącznik 1),
- plakat z terminologią ZSK: edukacja formalna, edukacja pozaformalna, uczenie się nieformalne, efekty uczenia się, kwalifikacja, Polska Rama Kwalifikacji, walidacja, Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji,
- plakat z definicjami: edukacja formalna, edukacja pozaformalna, uczenie się nieformalne,
- plakat kompetencja vs kwalifikacja.

Proponowany przebieg zajęć

Wprowadzenie

Na początku lekcji nauczyciel/nauczycielka zaprasza młodzież do wspólnego obejrzenia krótkiego filmu „Inwestuj w siebie” z udziałem Krzysztofa Jankesa Jankowskiego – prezentera radiowego i telewizyjnego:

<https://kwalifikacje.edu.pl/dr-tomasz-rozek-jdabrowsky-i-jankes-zdradzaja-jak-osiagneli-sukces-w-swojej-dziedzinie/>

Wskazówka metodyczna

W zależności od potrzeb zespołu klasowego uczniowie i uczennice mogą oglądać film swobodnie albo po wcześniejszym ukierunkowaniu pytaniami typu:

(pytania można także wyświetlić/zaprezentować na tablicy czy flipcharcie)

- Co zdecydowało o wyborze przez Jankesa zawodu, który wykonuje?
- Co jest ważne, zdaniem bohatera filmiku, w pracy radiowca?
- Co według Jankesa w najwyższym stopniu decyduje o tym, że ludzie się uczą?
- Czym jest pasja dla bohatera filmu?
- Co oznacza skrótowiec ZSK?

Nauczyciel/nauczycielka może zdecydować się na którąś z powyższych propozycji w zależności od tego, która z nich bardziej przyczyni się do uaktywnienia młodzieży.

Po obejrzeniu filmu nauczyciel/nauczycielka moderuje rozmowę na jego temat. Warto zapytać uczniów, co przekonałoby ich do tego, aby oddać do przeglądu swój wysokiej klasy rower osobie, o której wiedzą, że jest samoukiem w zakresie naprawy rowerów.

Aby przejść do kolejnej części zajęć, rozmowę można zakończyć pytaniami o ZSK: czy młodzież słyszała tę nazwę i wie, na czym polega możliwość uzyskiwania certyfikatów i sprawdzania umiejętności.

Wskazówka metodyczna

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że uczniowie poza wyjaśnieniem, co znaczy skrótowiec ZSK, nie powiedzą więcej o tym systemie. Gdyby w klasie były osoby, które spotkały się z omawianym tematem, warto w dalszej części lekcji odwoływać się do doświadczeń tych uczniów/uczennic i prosić o komentowanie i uzupełnianie omawianych treści, które chcieliby uzupełnić o własną perspektywę.

Główna część lekcji

1. O co chodzi w ZSK?

Nauczyciel/nauczycielka wyjaśnia, że zajęcia będą poświęcone właśnie Zintegrowanemu Systemowi Kwalifikacji (ZSK). Dodaje, że ten system, jak każda branża czy środowisko (medyczne, IT, biologiczne, geograficzne itp), operuje swoimi pojęciami i narzędziami. Zajęcia będą poświęcone najważniejszym elementom ZSK.

Nauczyciel/nauczycielka odsłania plakat/slajd, na którym na środku napisano ZSK, a wokół niego znajdują się hasła:

- edukacja formalna,
- edukacja pozaformalna,
- uczenie się nieformalne,
- efekty uczenia się (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne),
- Polska Rama Kwalifikacji (PRK),
- walidacja,
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK).

Nauczyciel/nauczycielka zaznacza na plakacie walidację i ZRK oraz informuje, że tym zagadnieniom będą poświęcone dwie kolejne lekcje.

2. Drogi uczenia się – edukacja formalna, edukacja pozaformalna, uczenie się nieformalne

Komentarz nauczyciela/nauczycielki wprowadzający do części lekcji „Drogi uczenia się: edukacja formalna, edukacja pozaformalna, uczenie się nieformalne” (przykładowa narracja):

„Świat, w którym żyjemy, zmienia się w bardzo szybkim tempie. Abyśmy nadążyli za zmianami, w których uczestniczymy, jesteśmy zmuszeni cały czas się uczyć. Dotyczy to nas wszystkich, bez względu na wiek”.

Nauczyciel/nauczycielka odsłania zapis na tablicy/slajdzie:

- edukacja formalna – oznacza kształcenie/uczenie się w szkole lub na uczelni kończące się wydaniem dokumentu (świadectwa, dyplomu) potwierdzającego uzyskanie wykształcenia lub kwalifikacji „w zawodzie” i zawodowych;
- edukacja pozaformalna – kształcenie/uczenie się zorganizowane instytucjonalnie, które nie jest edukacją formalną;
- uczenie się nieformalne – aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną.

Uczniowie pracują w parach. Każda para otrzymuje kartę pracy (Załącznik 1). Po skończonej pracy w parach uczniowie dokonują autokontroli, odnosząc się do tabeli zaprezentowanej przez nauczyciela/nauczycielkę (Załącznik 2).

Nauczyciel/nauczycielka objaśnia, że edukacja formalna, edukacja pozaformalna i nieformalne uczenie się to równorzędne drogi uczenia się w rozumieniu Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Na plakacie z terminami ZSK zakreśla te pojęcia.

3. Efekty uczenia się

Nauczyciel/nauczycielka wydaje polecenie uczniom: „Zastanówcie się, na czym polega różnica w parach wypowiedzianych przeze mnie zdań”.

1. Zosia montuje filmy. Zosia zmontowała film, który został wyróżniony w konkursie.
2. Piotr pływa kraulem. Piotr zdobył mistrzostwo województwa w pływaniu kraulem.
3. Adam rozwiązuje równania. Adam dostał piątkę ze sprawdzianu z rozwiązywania równań.
4. Daria wymienia cechy dobrego lidera. Daria jednogłośnie została wybrana na przewodniczącą Młodzieżowej Rady Miasta.

Podsumowanie

Różnica w poszczególnych parach zdań polega na tym, że w pierwszym zdaniu dowiadujemy się, że osoba coś robi, ale nie jesteśmy w stanie określić poziomu zaawansowania/poprawności. W drugim zdaniu dowiadujemy się o efektach działania. Wiemy, że dana osoba uzyskała daną umiejętność, ma wiedzę na dany temat, prezentuje określone kompetencje społeczne (dokonane – niedokonane).

Nauczyciel/nauczycielka na plakacie z pojęciami ZSK wskazuje „efekty uczenia się (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne)”. Odnacza je i objaśnia, że cztery zdania spośród

wypowiedzianych przed chwilą wskazują na to, że osoby, o których mowa, mają określone efekty uczenia się. Na efekty uczenia się składa się to, co dana osoba wie i rozumie, co potrafi wykonać, a także jej dojrzałość do podejmowania adekwatnych zobowiązań i przyjmowania odpowiedzialności. Można dopytać, które z czterech zdań odpowiada poszczególnym kategoriom: wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne (wiedza – 3 zdanie; umiejętności – 1, 2; kompetencje społeczne – 4).

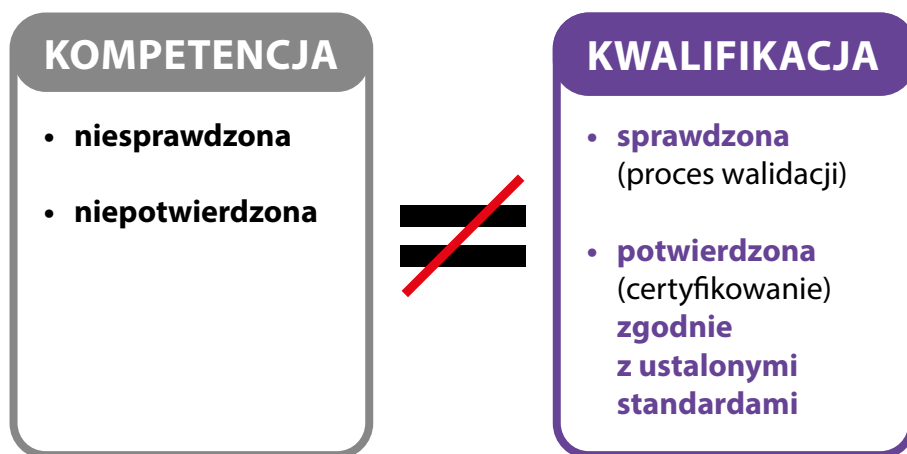
Warto także uzupełnić, że w rozumieniu ZSK nie ma znaczenia, na drodze jakiego uczenia się (edukacji formalnej, pozaformalnej czy uczenia się nieformalnego) efekty uczenia się zostały uzyskane. W rozumieniu systemu wszystkie drogi są jednakowo ważne. Liczą się efekty!

4. Kwalifikacja

Nauczyciel/nauczycielka zapowiada, że za chwilę jeszcze raz odtworzy ostatni fragment filmu, od którego rozpoczęło się dzisiejsze spotkanie (od 1:36 do końca), z prośbą, aby uczniowie/uczennice poszukali(-ły) odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób w ZSK można uzyskiwać kwalifikacje.

Proponowana puenta rozmowy po projekcji

„Umiejętności i kompetencje, które mamy, możemy poddać sprawdzeniu. Po pozytywnym zakończeniu sprawdzenia osoba otrzymuje dokument (certyfikat, świadectwo, dyplom) potwierdzający nadanie kwalifikacji”. Aby utrwalić różnice między kompetencją a kwalifikacją, można dodatkowo wyeksponować plakat:

Nauczyciel/nauczycielka na plakacie z pojęciami odnoszącymi się do ZSK zaznacza „kwalifikację”.

5. Polska Rama Kwalifikacji

Nauczyciel/nauczycielka zaprasza uczniów do obejrzenia krótkiej animacji o Polskiej i Europejskiej Ramie Kwalifikacji (https://www.youtube.com/watch?v=2R-Og_A-KoU).

Po prelekcji nauczyciel/nauczycielka inicjuje rozmowę na temat obejrzanego filmu. Dyskusję można urozmaicić pytaniami typu: „Co najbardziej przyciągnęło waszą uwagę podczas oglądania filmu?”.

Nauczyciel/nauczycielka podsumowuje rozmowę pytaniem, czy uczniowie mają już kwalifikacje oznaczone symbolem Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Wskazówka metodyczna

Prawdopodobnie niewielu młodych ludzi wie, że ukończenie szkoły podstawowej jest równoznaczne z uzyskaniem kwalifikacji na poziomie II PRK. Dodatkowo jeśli zajęcia są realizowane z uczniami starszych klas szkół kształcących w zawodach, pomyślnie zdane egzaminy zawodowe w trakcie nauki w szkole kończą się otrzymaniem certyfikatu kwalifikacji zawodowej. Warto w tym momencie sięgnąć do wzorów świadectw i pokazać uczniom te dokumenty, ze zwróceniem uwagi na znaki graficzne PRK. Unaoczní to młodzieży, że posiadane przez nich kwalifikacje są włączone do systemu.

Opcjonalnie: wydruk wzorów świadectw z Rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków (Dz.U. 2023 r., poz. 1120) lub wykorzystanie załączników do niniejszego scenariusza (załączniki 3–5).

Podsumowanie lekcji

Nauczyciel/nauczycielka wraca do tablicy, na której zapisano kluczowe pojęcia związane ze Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji. Wymienia te, o których była mowa podczas zajęć: edukacja formalna, edukacja pozaformalna, uczenie się nieformalne, efekty uczenia się, kwalifikacja, Polska Rama Kwalifikacji, i zapowiada, że kolejne dwa spotkania będą kontynuacją tematu.

Załącznik 1 do Scenariusza I

	Edukacja formalna	Edukacja pozaformalna	Uczenie się nieformalne
Udział w kursie na sternika motorowodnego			
Rozmowa na WhatsAppie po hiszpańsku z koleżanką z wakacji			
Zastosowanie twierdzenia Talesa na klasówce z matematyki			
Udział w pozalekcyjnym kursie języka niemieckiego			
Uczenie się wyplatania makramy z tutorialu na YouTube			
Udział w kursie prawo jazdy			
Uczenie się od cioci wypiekania tortu bezowego			
Uczenie się udzielania pierwszej pomocy na lekcji edukacji dla bezpieczeństwa			

Załącznik 2 do Scenariusza I

	Edukacja formalna	Edukacja pozaformalna	Uczenie się nieformalne
Udział w kursie na sternika motorowodnego		+	
Rozmowa na WhatsAppie po hiszpańsku z koleżanką z wakacji			+
Zastosowanie twierdzenia Talesa na klasówce z matematyki	+		
Udział w pozalekcyjnym kursie języka niemieckiego		+	
Uczenie się wyplatania makramy z tutorialu na YouTube			+
Udział w kursie prawo jazdy		+	
Uczenie się od cioci wypiekania tortu bezowego			+
Uczenie się udzielania pierwszej pomocy na lekcji edukacji dla bezpieczeństwa	+		

Załącznik 3 do Scenariusza I

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA SZKOŁY PODSTAWOWEJ

.....
imię (imiona) i nazwisko

.....
data urodzenia

.....
numer PESEL

.....
ukończył..... w roku szkolnym

.....
nazwa szkoły podstawowej

nr im
.....
W woj.
.....
..... dnia r.
.....
miejscowość

Nr
.....
m.p.

P R K II
Kwalifikacja pełna na poziomie
drugim Polskiej Ramy Kwalifikacji
i europejskich ram kwalifikacji

.....
pieczęć i podpis dyrektora

Świadectwo jest dokumentem potwierdzającym posiadanie wykształcenia podstawowego.

MEiN-I/8/1 XXXX YYYY AA0000000

Załącznik 4 do Scenariusza I

RZECZPOSPOLITA POLSKA

**CERTYFIKAT
KWALIFIKACJI ZAWODOWEJ**

.....
imię (imiona) i nazwisko

.....
data urodzenia

.....
numer PESEL

zdał..... egzamin zawodowy w zakresie kwalifikacji

.....
symbol i nazwa kwalifikacji

wyodrębnionej w zawod.....

.....
nazwa i symbol cyfrowy zawodu

i uzyskał..... % punktów możliwych do uzyskania

.....
miejscowość

....., dnia r.

Nr

P R K 3

Kwalifikacja cząstkowa na poziomie
trzecim Polskiej Ramy Kwalifikacji
i europejskich ram kwalifikacji

.....
m.p.

.....
pieczęć i podpis dyrektora
okręgowej komisji egzaminacyjnej

Podstawą zdania egzaminu jest otrzymanie:

- 1) z części pisemnej – co najmniej 50% punktów możliwych do uzyskania;
- 2) z części praktycznej – co najmniej 75% punktów możliwych do uzyskania.

OKE-II/64/3

Załącznik 5 do Scenariusza I

RZECZPOSPOLITA POLSKA
ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI

.....
imię (imiona) i nazwisko

.....
data urodzenia

.....
numer PESEL

zdał..... egzamin maturalny i uzyskał....

z przedmiotów obowiązkowych:
w części ustnej egzaminu:

język polski

język

w części pisemnej egzaminu na poziomie podstawowym:

język polski wynik taki sam lub niższy uzyskało% zdających

język wynik taki sam lub niższy uzyskało% zdających

matematyka wynik taki sam lub niższy uzyskało% zdających

z przedmiotów dodatkowych:

.....
miejsowość, dnia r.

Nr

.....
pieczęć i podpis dyrektora
okręgowej komisji egzaminacyjnej

P R K IV

Kwalifikacja pełna na poziomie
czwartym Polskiej Ramy Kwalifikacji
i europejskich ram kwalifikacji

Świadectwo jest dokumentem uprawniającym do ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite
studia magisterskie.

OKE-II/61/3

m.p.

2.2. Scenariusz II. Warto wiedzieć, gdzie się dowiedzieć

Wskazówka metodyczna

Rekomenduje się przeprowadzenie tej lekcji w sali z dostępem do komputerów i internetu. Jeśli nie będzie takiej możliwości, należy uprzedzić uczniów, że podczas zajęć, w celu wykonania zadania grupowego, będą potrzebowali telefonów z dostępem do internetu.

Zakładane efekty uczenia się

Po zajęciach uczeń/uczennica:

- posługuje się Zintegrowanym Rejestrem Kwalifikacji;
- wyjaśnia, do czego służy Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji;
- analizuje i selekcjonuje informacje zawarte w ZRK;
- rozróżnia kwalifikacje ze względu na kategorie i status określony w ZRK;
- identyfikuje instytucje certyfikujące w zakresie interesujących go kwalifikacji wolnorynkowych (zwanymi kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku).

Metody pracy:

- podająca – miniwykład;
- praktycznego działania.

Formy pracy:

- grupowa, indywidualna jednolita

Środki dydaktyczne:

- komputer z dostępem do internetu;
- projektor;
- strona ZRK: <https://kwalifikacje.gov.pl/k>;
- telefony komórkowe/tablety/komputery z dostępem do internetu;
- karta pracy do ćwiczenia;
- karta odpowiedzi do ćwiczenia.

Proponowany przebieg zajęć

Wprowadzenie

Nauczyciel/nauczycielka zapowiada, że na lekcji uczniowie poznają jedno z głównych narzędzi Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji – Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK). Na tablicy lub prezentacji multimedialnej przedstawia główne funkcje ZRK, tj.:

- ewidencja kwalifikacji włączonych do ZSK i instytucji z nimi powiązanych (ZRK zbiera informacje nt. kwalifikacji, które można zdobyć w Polsce);
- prezentacja informacji o kwalifikacjach w ZSK, w tym o ich poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji i Europejskiej Ramy Kwalifikacji (w jednym miejscu wyczerpujące i aktualne informacje o wszystkich kwalifikacjach włączonych do ZSK, niezależnie od istniejących rejestrów i spisów).

Następnie nauczyciel/nauczycielka określa główne cechy Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji, podkreślając, że rejestr jest:

- publiczny – służy do realizacji zadań publicznych, jest prowadzony przez podmiot publiczny;
- powszechny, ale nieobowiązkowy;
- jawny – dane gromadzone w ZRK są powszechnie dostępne za pośrednictwem portalu internetowego.

Główna część lekcji

Nauczyciel/nauczycielka demonstruje uczniom stronę Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji na przykładzie kwalifikacji „Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D” (www.kwalifikacje.gov.pl). Podczas omawiania strony zwraca szczególną uwagę na te pola w rejestrze, które będą potrzebne do zrealizowania ćwiczenia w kolejnej części lekcji, tj.:

1. poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji,
2. status kwalifikacji,
3. zestawy efektów uczenia się,
4. instytucja certyfikująca dla danej kwalifikacji.

Przykładowa narracja nauczyciela/nauczycielki:

1. Po wejściu na stronę ZRK www.kwalifikacje.gov.pl klikamy pole <wyszukiwarka kwalifikacji>:

The screenshot shows the ZRK search interface. At the top, there are tabs for 'WYSZUKIWARKA KWALIFIKACJI' and 'WYSZUKIWARKA INSTYTUCJI', along with 'KONTAKT' and 'SZUKAJ' buttons. Below the tabs, the page title is 'Wyszukaj kwalifikacje w Rejestrze'. The search bar contains a text input for 'Nazwa kwalifikacji' and a dropdown for 'Kategoria kwalifikacji'. Below the search bar, there is a checkbox for 'Wyszukaj kwalifikacje, które aktualnie można uzyskać'. On the left, there are 'AKTYWNE FILTRY' and 'FILTRY' sections. The 'FILTRY' section shows 'Dziedzina' with a search icon. The main area displays 'Znaleziono: 20107' results, with a 'Pobierz' button and a 'Domyslny' dropdown. Three result cards are shown, each with an 'AKTYWNA' status and a representative image.

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

2. Rejestr możemy przeszukiwać z wykorzystaniem okienka wyszukiwania:

The screenshot shows the 'FILTRY' section of the ZRK search interface. It has two main sections: 'Dziedzina' and 'Branża dla kwalifikacji ze szkolnictwa branżowego'. Each section has a search bar and a list of categories with checkboxes and counts. The 'Dziedzina' section lists: Administracja i prawo (979), Biznes i ekonomia (2576), Budownictwo i architektura (1091), Edukacja, rozwój osobisty i szkolenia (1396), Filozofia, historia i religia (431), and Hotelarstwo, gastronomia i... The 'Branża dla kwalifikacji ze szkolnictwa branżowego' section lists: audiowizualna (AUD) (19), budowlana (BUD) (63), ceramiczno-szklarska (CES) (10), chemiczna i ochrony środowiska (CHM) (17), drzewno-meblarska (DRM) (19), and ekonomiczno-administracyjna (EKA) (16).

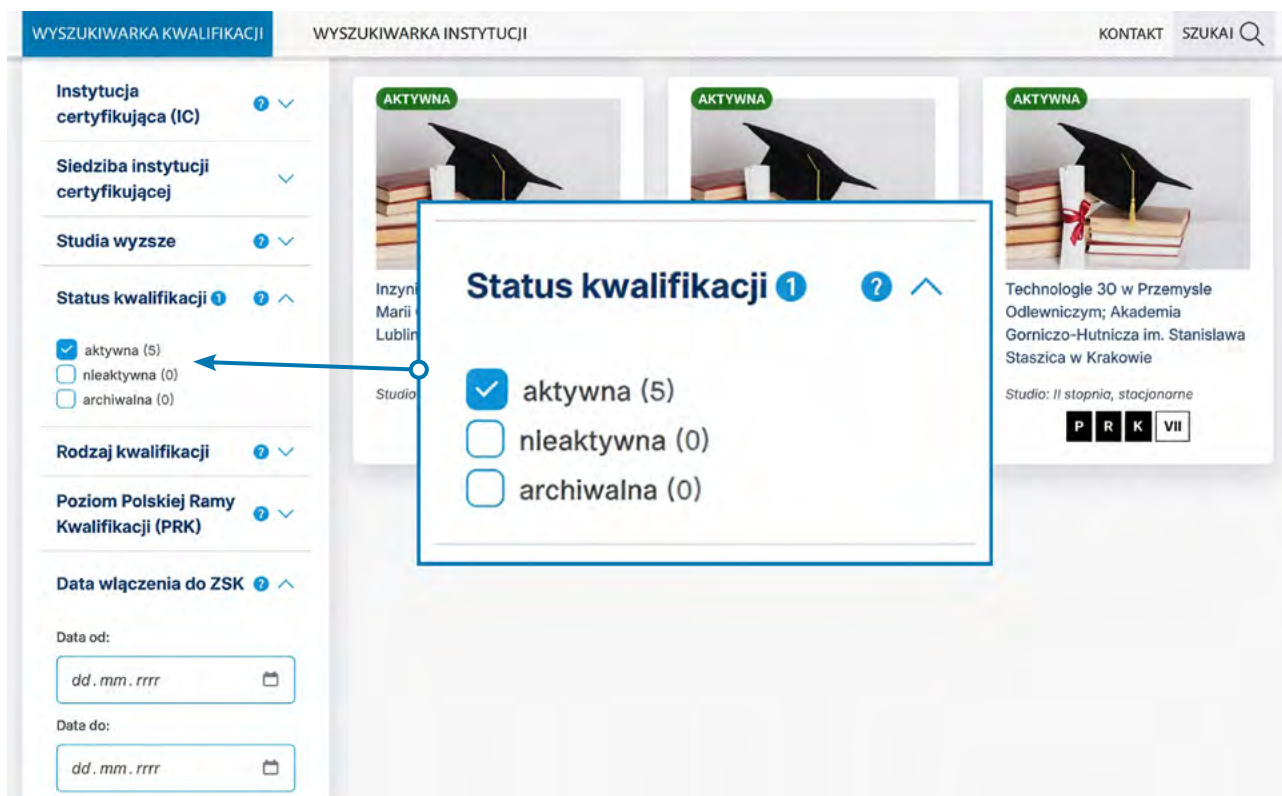
Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

3. Kwalifikacje można wyszukiwać m.in. po określonym fragmencie tekstu lub nazwy – możemy np. wpisać 3D, jeśli chcemy sprawdzić, czy w rejestrze znajduje się kwalifikacja związana z tematem druku 3D. W ten sposób możemy odnaleźć w rejestrze kwalifikację pod nazwą „Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D”:

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

4. Kwalifikacje możemy wyszukiwać również po statusie kwalifikacji: Nas interesuje <Kwalifikacja aktywna>, czyli taka, której certyfikat można zdobyć w instytucji do tego upoważnionej – w instytucji certyfikującej.

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

Wskazówka metodyczna

Nauczyciel/nauczycielka decyduje, czy objaśnić pozostałe pola, czy też ograniczyć się do kwalifikacji aktywnej i ewentualnie odpowiedzieć na pytania uczniów dopytujących, co oznaczają pozostałe statusy kwalifikacji.

Informacje dodatkowe na temat pozostałych pól

- kwalifikacja nieaktywna – kwalifikacja, której czasowo nie można uzyskać, ponieważ uprawnienia wszystkich instytucji certyfikujących ją nadających wygasły albo zostały cofnięte. Wydane wcześniej certyfikaty nie tracą ważności;
- kwalifikacja archiwalna – kwalifikacja, której nie można już uzyskać. Kwalifikacja archiwalna nie znika z rejestru. Opis jest dalej dostępny z informacją o braku możliwości jej uzyskania. Wydane wcześniej certyfikaty nie tracą ważności.

5. Aby odnaleźć instytucję certyfikującą dla interesującej nas kwalifikacji „Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D”, klikamy w obrazek kwalifikacji. W ten sposób otworzy się strona ze szczegółowym jej opisem. Klikamy pole <Jak i gdzie zdobyć kwalifikację?>:

The screenshot shows the website interface for the qualification 'Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D'. The page has a header with navigation links: 'WYSZUKIWARKA KWALIFIKACJI', 'WYSZUKIWARKA INSTYTUCJI', 'KONTAKT', and 'SZUKAJ'. Below the header, there's a breadcrumb trail: 'Strona główna / Wyszukiwarka kwalifikacji / Szczegóły kwalifikacji'. The qualification is marked as 'AKTYWNA' and 'WOLNORYNKOWA'. The title 'Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D' is prominently displayed. Below the title, there's a description: 'Kwalifikacja częstkowa na poziomie trzecim Polskiej Ramy Kwalifikacji i europejskich ram kwalifikacji'. A navigation bar contains five tabs: 'Podstawowe informacje', 'Wiedza i umiejętności', 'Walidacja', 'Jak i gdzie zdobyć kwalifikację?' (which is highlighted in blue), and 'Inne informacje'. The 'Jak i gdzie zdobyć kwalifikację?' section contains two lists of information. The first list, 'W zakładce są:', includes: 'wskazówki, co zrobić, żeby znaleźć odpowiednią kwalifikację i jak formalnie potwierdzić wiedzę i umiejętności, żeby ją uzyskać', 'informacje o instytucjach, które sprawdzają wiedzę i umiejętności (prowadzą walidację) i wydają dokumenty potwierdzające nadanie kwalifikacji, np. dyplom, świadectwo, certyfikat'. The second list, 'Jak zdobyć kwalifikację?', includes: 'Upewnij się, że w ZRK kwalifikacja ma status Aktywna (informację o statusie znajdziesz nad nazwą kwalifikacji)', 'W polu Warunki przystąpienia do walidacji sprawdź, czy są jakieś wymagania wstępne, np. dotyczące wykształcenia', and 'Przejrzyj zakładkę Wiedza i umiejętności: dowiesz się, co dokładnie trzeba umieć, żeby zdobyć kwalifikację'.

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

W tym miejscu zapisane są nazwy instytucji certyfikujących dla tej kwalifikacji i dokładne dane wraz z linkiem do ich stron WWW:

The screenshot shows the 'Instytucje certyfikujące i walidujące' section of the website. It features a table with four columns: '#', 'Nazwa instytucji', 'Funkcja', 'Strona www', and 'Więcej informacji'. There are four rows of data, each representing a certifying institution. Each row has a 'Rozwiń' button next to the 'Więcej informacji' column. Below the table, there's a section titled 'Lokalizacja instytucji certyfikujących i walidujących' with a map showing the locations of these institutions across Europe.

#	Nazwa instytucji	Funkcja	Strona www	Więcej informacji
1	ATENA ACADEMY Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Instytucja certyfikująca	https://atenaacademy.pl/	Rozwiń
2	Centrum Modelowania Przestrzennego Tomasz Wroblewski	Instytucja certyfikująca	http://www.cmp3d.pl	Rozwiń
3	Fundacja VCC	Instytucja certyfikująca	http://www.vccsystem.eu	Rozwiń
4	X3D spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Instytucja certyfikująca	https://x3dshop.com/	Rozwiń

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

6. W opisie kwalifikacji znajdziemy również informacje dotyczące efektów uczenia się dla tej kwalifikacji, czyli (jak pamiętacie z poprzedniej lekcji) informacje na temat tego, jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne musimy posiadać lub osiągnąć, aby zdobyć certyfikat tej kwalifikacji. Klikamy pole <Wiedza i umiejętności>:

The screenshot shows the website interface for the qualification 'Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D'. The navigation bar includes 'WYSZUKIWARKA KWALIFIKACJI', 'WYSZUKIWARKA INSTYTUCJI', 'KONTAKT', and 'SZUKAJ'. The breadcrumb trail is 'Strona główna / Wyszukiwarka kwalifikacji / Szczegóły kwalifikacji'. Below the breadcrumb, there are tabs for 'AKTYWNA' and 'WOLNORYNKOWA'. The main title is 'Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D'. Below the title, it states 'Kwalifikacja cząstkowa na poziomie trzecim Polskiej Ramy Kwalifikacji i europejskich ram kwalifikacji'. The navigation tabs are 'Podstawowe informacje', 'Wiedza i umiejętności' (selected), 'Walidacja', 'Jak i gdzie zdobyć kwalifikację?', and 'Inne informacje'. The content area under 'Wiedza i umiejętności' contains the following text:

W zakładce są informacje, jakie efekty uczenia się (wiedzę, umiejętności, kompetencje społeczne, trzeba osiągnąć, żeby uzyskać kwalifikację. Osoba, która jest zainteresowana uzyskaniem kwalifikacji, znajdzie tu odpowiedź na pytanie, co będzie sprawdzane w trakcie walidacji. Pracodawca dowie się, co potrafi osoba z daną kwalifikacją. Opis wiedzy i umiejętności jest pogrupowany w zestawy. W każdym zestawie są efekty uczenia się wraz z kryteriami ich weryfikacji.

Below this text is the section 'Opis ogólny' with the following description:

Osoba posiadająca kwalifikację „Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D” jest gotowa do samodzielnego działania w zakresie stosowania techniki druku 3D w celu wytwarzania obiektów fizycznych na podstawie dostarczonych modeli komputerowych. Charakteryzuje technologie oraz maszyny wykorzystywane w procesach druku 3D. Na podstawie dostarczonego modelu komputerowego CAD 3D przygotowuje proces wydruku obiektu. Korzysta z dokumentacji technicznej 2D i 3D obiektu. Dobiera parametry procesu druku 3D. Przygotowuje drukarkę 3D do realizacji procesu zgodnie z wybraną technologią. Określa potencjalny wpływ warunków środowiska, zdarzeń losowych oraz usterek drukarki 3D na przebieg druku 3D. Wskazuje czynniki, które mogły wpłynąć na potencjalną wadliwość wyprodukowanego obiektu. Uruchamia drukarkę, monitoruje przebieg procesu druku oraz podejmuje czynności zmierzające do finalizacji tego procesu. Wszystkie czynności wykonuje zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy. Osoba posiadająca kwalifikację kontroluje przebieg wykonywanych zadań, reagując na zdarzenie zakłócające prawidłowy przebieg procesu wytwarzania obiektu. Analizuje efekt druku 3D

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

W polu <Opis ogólny> możemy odnaleźć zwięzłą charakterystykę efektów uczenia się oraz efekty uczenia się zebrane w zestawy (<Zestawy efektów uczenia się>):

This screenshot is identical to the one above, showing the 'Wiedza i umiejętności' tab for the qualification 'Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D'. It displays the same navigation elements, breadcrumb trail, and the detailed description of the qualification's general requirements and the role of the holder.

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

Klikając w wybrany zestaw, widzimy poszczególne efekty uczenia się:

WYSZUKIWARKA KWALIFIKACJI

WYSZUKIWARKA INSTYTUCJI

KONTAKT

SZUKAJ

Zestawy efektów uczenia się

1. Przygotowanie procesu druku 3D na podstawie dokumentacji

Efekty uczenia się	Kryteria weryfikacji
1. Dobiera parametry druku 3D	a) omawia parametry procesu i nastawy drukarki 3D, b) nastawia parametry modelu zgodnie z możliwościami technologii.
2. Dobiera technologię druku 3D do wytworzenia obiektu	a) rozpoznania technologii druku 3D, b) omawia zasady działania drukarek 3D w oparciu o rozróżniane technologie, c) wskazuje optymalną technologię do wytworzenia obiektu.
3. Przygotowuje model CAD 3D na potrzeby wytworzenia obiektu	a) identyfikuje kształt i wymiary modelu na podstawie dostarczonej dokumentacji technicznej, b) obsługuje urządzenia wskazujące z uwzględnieniem obracania (manipulowania) modelem 3D w wirtualnej przestrzeni oprogramowania, c) rozpoznania formaty plików CAD 3D, d) weryfikuje poprawność kształtu i wymiaru modelu CAD 3D w odniesieniu do wybranej technologii, e) konwertuje pliki na format obsługiwany przez drukarki 3D.

2. Realizowanie procesu druku 3D

Źródło: <https://kwalifikacje.gov.pl/k> [dostęp: 19.11.2025].

Po dokonaniu prezentacji rejestru nauczyciel/nauczycielka odpowiada na ewentualne pytania uczniów i zaprasza do ćwiczenia grupowego.

Ćwiczenie

Podczas tego ćwiczenia uczniowie za pomocą narzędzi, takich jak telefon komórkowy/tablet/komputer, samodzielnie korzystają z rejestru, aby znaleźć odpowiedzi na pytania zawarte w Karcie pracy do ćwiczenia (Załącznik 1, Scenariusz II). Prawidłowe odpowiedzi dla nauczyciela/nauczycielki znajdują się w Karcie odpowiedzi do ćwiczenia (Załącznik 2, Scenariusz II).

Nauczyciel/nauczycielka dzieli uczniów na pięć grup. Każda z nich losuje inną kwalifikację, np.:

1. Montowanie stolarki budowlanej.
2. Odzyskiwanie danych z dysków twardych HDD.
3. Przygotowanie i wypiekanie pizzy.
4. Wykonywanie fotografii reportażowej i okolicznościowej.
5. Pilotowanie imprez turystycznych.

Przedstawiciel każdej grupy omawia efekty wykonanego ćwiczenia na forum klasy. Nauczyciel/nauczycielka sprawdza zgodność odpowiedzi według Karty odpowiedzi do ćwiczenia

i przypomina, że omawiane kwalifikacje to kwalifikacje wolnorynkowe (zwane kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku).

Inna propozycja sposobu weryfikacji poprawności wykonania zadania grupowego:

Po skończonej pracy grupowej uczniowie przekazują wyniki swojej pracy sąsiedniej grupie zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Nauczyciel/nauczycielka rozdaje każdej grupie odpowiedni fragment Załącznika 2, Scenariusz II, który pozwoli uczniom sprawdzić poziom poprawności zadania wykonanego przez koleżanki i kolegów.

Podsumowanie

Nauczyciel/nauczycielka pyta uczniów o doświadczenia związane z korzystaniem ze Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji. Zachęca także do własnej eksploracji tego narzędzia.

Załącznik 1 do Scenariusza II

Karta pracy dla grupy uczniów

Wejdźcie na stronę ZRK <https://kwalifikacje.gov.pl/k>, korzystając z telefonów/tabletów/komputerów.

Wyszukajcie w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji i zapiszcie odpowiedzi na poniższe pytania dotyczące wylosowanej przez Was kwalifikacji:

1. Jaki poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany jest do kwalifikacji?
2. Czy kwalifikacja ma status aktywnej?
3. Jakie zestawy efektów uczenia się będą weryfikowane? Wymieńcie 2 zestawy.
4. Jakie instytucje uprawnione są do certyfikowania kwalifikacji?

Czas przeznaczony na odpowiedzi to 10 minut.

Odpowiedzi:

Nazwa kwalifikacji

.....

Odpowiedź na pytanie 1:

.....

.....

Odpowiedź na pytanie 2:

.....

.....

Odpowiedź na pytanie 3:

.....

.....

Odpowiedź na pytanie 4:

.....

.....

Załącznik 2 do Scenariusza II

Karta odpowiedzi do ćwiczenia

A) Montowanie stolarki budowlanej:

https://kwalifikacje.gov.pl/k?id_kw=12464

1. Jaki poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany jest do kwalifikacji?

PRK 3

2. Czy kwalifikacja ma status aktywnej?

Status: aktywna

3. Jakie zestawy efektów uczenia się będą weryfikowane? Wymieńcie 3 dowolne.

Zestawy efektów uczenia się:

1. Montaż okien zewnętrznych i drzwi balkonowych.

2. Montaż okien dachowych.

3. Montaż drzwi zewnętrznych i wewnętrznych.

4. Montaż bram i krat.

4. Jakie instytucje są uprawnione do certyfikowania kwalifikacji?

Fundacja VCC

B) Odzyskiwanie danych z dysków twardych HDD:

https://kwalifikacje.gov.pl/k?id_kw=12619

1. Jaki poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany jest do kwalifikacji?

PRK 5

2. Czy kwalifikacja ma status aktywnej?

Status: aktywna

3. Jakie zestawy efektów uczenia się będą weryfikowane? Wymieńcie 3 dowolne.

Zestawy efektów uczenia się:

1. Przeprowadzanie wywiadu z klientem i wstępna ocena sytuacji.

2. Diagnozowanie uszkodzeń.

3. Omijanie uszkodzeń.

4. Odzyskiwanie danych.

5. Weryfikacja odzyskanych danych.

4. Jakie instytucje uprawnione są do certyfikowania kwalifikacji?

VS DATA Witold Sobolewski

C) Przygotowanie i wypiekanie pizzy:

https://kwalifikacje.gov.pl/k?id_kw=13830

1. Jaki poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany jest do kwalifikacji?

PRK 3

2. Czy kwalifikacja ma status włączonej funkcjonującej?

Status: włączona funkcjonująca

3. Jakie zestawy efektów uczenia się będą weryfikowane? Wymieńcie 3 dowolne.

Zestawy efektów uczenia się:

1. Wykorzystywanie wiedzy z zakresu towaroznawstwa żywności.

2. Organizowanie stanowiska pracy.

3. Przygotowanie ciasta oraz wypiekanie pizzy.

4. Doskonalenie umiejętności zawodowych

4. Jakie instytucje uprawnione są do certyfikowania kwalifikacji?

Agencja Promocji Pracy i Reklamy Wschód Grzegorz Górnik

D) Wykonywanie fotografii reportażowej i okolicznościowej:

https://kwalifikacje.gov.pl/k?id_kw=13857

1. Jaki poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany jest do kwalifikacji?

PRK 4

2. Czy kwalifikacja ma status aktywnej?

Status: aktywna

3. Jakie zestawy efektów uczenia się będą weryfikowane? Wymieńcie 3 dowolne.

Zestawy efektów uczenia się:

1. Charakteryzowanie wiedzy potrzebnej do wykonania reportażu fotograficznego i sesji okolicznościowej.

2. Planowanie i wykonywanie reportażu fotograficznego i sesji okolicznościowej.

3. Przygotowanie materiału finalnego reportażu fotograficznego i sesji okolicznościowych.

4. Jakie instytucje uprawnione są do certyfikowania kwalifikacji?

Szkoła Górna – Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego

E) Pilotowanie imprez turystycznych:

https://kwalifikacje.gov.pl/k?id_kw=12615

1. Jaki poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisany jest do kwalifikacji?

PRK 4

2. Czy kwalifikacja ma status aktywnej?

Status: aktywna

3. Jakie zestawy efektów uczenia się będą weryfikowane? Wymieńcie 2 dowolne.

Zestawy efektów uczenia się:

1. Przygotowanie realizacji imprezy turystycznej.

2. Prowadzenie imprezy turystycznej.

4. Jakie instytucje uprawnione są do certyfikowania kwalifikacji?

Kadry Turystyki Sp. z o.o.

2.3. Scenariusz III. Inwestuj w start. Walidacja może Ci w tym pomóc

Zakładane efekty uczenia się

Po zajęciach uczeń/uczenica:

- definiuje pojęcie walidacji,
- wymienia przykładowe metody walidacji.

Metody pracy:

- podająca – miniwykład,
- praktycznego działania.

Formy pracy:

- zbiorowa jednolita, grupowa zróżnicowana, indywidualna jednolita.

Środki dydaktyczne:

- filmy:
 - „Inwestuj w siebie”. Dr Tomasz Rożek, JDabrowsky i Jankes zdradzają, jak osiągnęli sukces w swojej dziedzinie
<https://kwalifikacje.edu.pl/dr-tomasz-rozek-jdabrowsky-i-jankes-zdradzaja-jak-osiagneli-sukces-w-swojej-dziedzinie/>
 - „Nowe możliwości rozwoju zawodowego – era walidacji”
https://www.youtube.com/watch?v=RhW5C8_VVso
- rzutnik, komputer,
- worek,

- karteczki post-it;
- długopisy,
- plakat z definicją walidacji,
- załączniki 1–5.

Proponowany przebieg zajęć

Wprowadzenie

Nauczyciel/nauczycielka rozpoczyna lekcję od ćwiczenia „Worek klasowych zasobów”. Uczniowie indywidualnie zastanawiają się nad tym, jaki własny zasób (rozumiany jako zainteresowanie, umiejętności, pasje) mogliby wrzucić do worka klasowych zasobów. Następnie zapisują anonimowo swoje zasoby (każdy na oddzielnej kartce) i wrzucają je do wspólnego worka.

W kolejnym kroku nauczyciel/nauczycielka zaprasza młodzież do wspólnego obejrzenia krótkiego filmu z udziałem youtubera Janka Dąbrowskiego – prezentera radiowego i telewizyjnego (<https://kwalifikacje.edu.pl/dr-tomasz-rozek-jdabrowsky-i-jankes-zdradzaja-jak-osiagneli-sukces-w-swojej-dziedzinie/>).

Główna część lekcji

Po projekcji filmu nauczyciel/nauczycielka pyta uczniów, co bohater filmu podpowiada uczniom. W jaki sposób można wykorzystać narzędzia Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji do własnego rozwoju?

Nauczyciel/nauczycielka odczytuje treści zapisane na karteczkach przez uczniów i umieszcza je na tablicy jako zbiór zasobów całej klasy. Następnie omawia to, co napisali uczniowie, grupuje powtarzające się zainteresowania i umiejętności. Zwraca uwagę na to, jak wiele mają różnorodnych umiejętności, i im gratuluje. Warto dodać, że prawdopodobnie uczniowie także nie wiedzieli o wielu swoich zainteresowaniach i umiejętnościach, które pojawiły się na tablicy. Następnie nauczyciel/nauczycielka zapowiada, że na dzisiejszej lekcji uczniowie dowiedzą się, jakie możliwości „zaopiekowania się” ich zasobami oferuje Zintegrowany System Kwalifikacji.

Nauczyciel/nauczycielka zaprasza uczniów do obejrzenia filmu „Nowe możliwości rozwoju zawodowego – era walidacji” https://www.youtube.com/watch?v=RhW5C8_VVso

Po obejrzeniu filmiku uczniowie wspólnie ustalają, co oznacza pojęcie walidacja, a nauczyciel/nauczycielka podsumowuje, odślaniając plakat z napisem: „Walidacja to sprawdzenie, czy osoba posiada wymagane dla danej kwalifikacji wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Walidacja prowadzona jest zgodnie z ustalonymi zasadami przez uprawnione osoby”.

Nauczyciel/nauczycielka zaprasza uczniów do ćwiczenia w parach, podczas którego w ciągu pięciu minut każda para ma za zadanie wypisanie co najmniej pięciu znanych jej przykładów walidacji (sprawdzania) wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Po upływie zaplanowanego czasu każda para odczytuje po jednym pomysłem. Nie mogą one się powtarzać. Przykładowe pomysły: klasówka, odpowiedź ustna, egzamin na prawo jazdy, egzamin na kartę pływacką lub rowerową, egzamin maturalny, egzamin zawodowy, zaliczenie projektu grupowego, uzyskanie sprawności harcerskiej.

Nauczyciel/nauczycielka wraca do animacji o Arku z prośbą o wskazanie przez uczniów metod, za pomocą których sprawdzano umiejętności bohatera w poszczególnych walidacjach.

Uczniowie na forum klasy wymieniają metody, o których mowa w filmie: portfolio (analiza dowodów), obserwacja w miejscu pracy, symulacja. Nauczyciel/nauczycielka zapisuje je na tablicy i dodaje, że walidacja efektów uczenia się może odbywać się z wykorzystaniem różnorodnych metod dopasowanych do danego efektu uczenia się.

Nauczyciel/nauczycielka przypomina uczniom, że na poprzedniej lekcji, gdy poznawali Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji, pracowali na podstawie znajdujących się w rejestrze pięciu wybranych kwalifikacji wolnorynkowych (zwanymi kwalifikacjami rynkowymi do końca 2023 roku): Montowanie stolarki budowlanej, Odzyskiwanie danych z dysków twardych HDD, Przygotowanie i wypiekanie pizzy, Wykonywanie fotografii reportażowej i okolicznościowej, Pilotowanie imprez turystycznych.

Nauczyciel/nauczycielka dzieli klasę na pięć grup i rozdaje losowo każdej grupie fragment opisu powyższych kwalifikacji dotyczący walidacji (załączniki 1–5). Uczniowie analizują w grupach otrzymane materiały. Następnie wymieniają te metody, których nie ma jeszcze na tablicy.

Wskazówka metodyczna

Jeśli wystarczy czasu, można w tej części lekcji zaprezentować uczniom stronę <https://walidacja.ibe.edu.pl/metody/pl/>, która zawiera szerszą gamę metod walidacji.

Podsumowanie

Nauczyciel/nauczycielka zaprasza uczniów do dokończenia zapisanego na tablicy zdania:
„Z dzisiejszej lekcji zabieram dla siebie...”

Załącznik 1 do Scenariusza III

Montowanie stolarki budowlanej

Walidacja obejmuje 2 etapy: część teoretyczną i praktyczną egzaminu. Egzaminy z części teoretycznej i praktycznej przeprowadza się w taki sposób, aby oceniać kompetencje, na podstawie programu oraz zgodnie z nim, z wykorzystaniem metod: pisemnej, ustnej, z wykorzystaniem testu, zadań praktycznych, za pomocą obserwacji, symulacji lub innymi i obiektywnymi metodami.

8<.....

Załącznik 2 do Scenariusza III

Odzyskiwanie danych z dysków twardych HDD

Metody stosowane w walidacji. Weryfikacja składa się z dwóch części: testu wiedzy oraz testu praktycznego. Zaliczenie testu wiedzy jest warunkiem przystąpienia do części praktycznej. Do zweryfikowania efektów uczenia się ujętych w zestawach 1–5 zastosowanie mają jedynie metody: test wiedzy połączony z symulacją albo test wiedzy połączony z analizą dowodów i rozmową z kandydatem.

8<.....

Załącznik 3 do Scenariusza III

Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D

Metody stosowane w walidacji. Weryfikacja składa się z dwóch etapów: egzaminu teoretycznego (testu wiedzy) i egzaminu praktycznego. Test wiedzy przeprowadzany jest w ośrodku egzaminacyjnym za pomocą systemu elektronicznego. Podczas rozwiązywania testu osobie egzaminowanej nie wolno korzystać z innych aplikacji (w tym otwierać stron internetowych) niż system do przeprowadzania egzaminu. W części praktycznej dopuszcza się zastosowanie wyłącznie takich metod walidacji, jak: symulacja i rozmowa z komisją. Analiza dowodów możliwa jest tylko w przypadku umiejętności „Przygotowuje model CAD 3D na potrzeby wytworzenia obiektu”.

8<.....

Załącznik 4 do Scenariusza 3

Wykonywanie fotografii reportażowej i okolicznościowej

Metody wykorzystywane podczas weryfikacji efektów uczenia się: test teoretyczny, analiza dowodów i deklaracji, wywiad, obserwacja w warunkach symulowanych.

8<.....

Załącznik 5 do Scenariusza 3

Pilotowanie imprez turystycznych

Metody stosowane w walidacji. Na etapie weryfikacji muszą być wykorzystywane następujące metody weryfikacji: test wiedzy (w formie pisemnej lub ustnej) oraz obserwacja w warunkach symulowanych (np. prezentacja próbki pracy, case study, symulacja rozmowy z uczestnikiem imprezy turystycznej), z zastrzeżeniem, że umiejętność „Realizuje program imprezy turystycznej” musi być weryfikowana przez obserwację prowadzoną w naturalnych warunkach terenowych i obejmującą prowadzenie fragmentu trasy pieszej i autokarowej.

8<.....

Bibliografia

Delors, J. (red.) (1988). *Edukacja – jest w niej ukryty skarb*. Wyd. UNESCO [Raport dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacques’a Delorsa]. Pobrano 17 października 2023 z: https://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/4_Filary_Raport_Delorsa.pdf

Dworska-Kaczmarzyk, U., Myśliwiec, K. (2015). Idea lifelong learning w opinii studentów pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. W: V. Tanaś, W. Welskop (red.), *Lifelong learning* (s. 37–47). Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu.

Frołow, E. (2021). O uczeniu się przez całe życie warto rozmawiać już od przedszkola. Kwartalnik ZSK, 4/2021. Pobrano 25 października 2023 z: https://kwalifikacje.edu.pl/wp-content/uploads/Kwartalnik_ZSK_4_2021_v2.pdf

Jędrysik, M. (2011). Wszyscy mamy paranoję [rozmowa]. *Książki. Magazyn do czytania*, 2/2011. Pobrano 17 października 2023 z: <https://quotepark.com/pl/cytaty/359191-umberto-eco-byc-moze-szkola-nie-powinna-juz-uczyc-kim-byl-pla/>

Machalek, M. (2023). *Dostępna edukacja: wsparcie dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin* [wypowiedź podczas konferencji prasowej]. Pobrano 24 października 2023 z: <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spoleczenstwo/wicemin-machalek-mamy-prawie-280-tys-dzieci-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi-aktualizacja,448001.html>

Ministerstwo Edukacji Narodowej (2020). Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030 (część szczegółowa). Polityka na rzecz rozwijania umiejętności zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie. Pobrano 18 października 2023 z: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow>

Nizińska, A., Kurantowicz, E. (2010). *Młodzi dorośli między światem szkoły a światem pracy. Polityka – badania – rekomendacje*. Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław. Pobrano 23 października 2023 z: <https://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/226>

Papuda-Dolińska, B. (2012). *Realizacja koncepcji inkluzji edukacyjnej w szkołach planu jenańskiego doświadczenia holenderskie*. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Pobrano 17 października 2023 z: https://www.researchgate.net/publication/303837324_REALIZACJA_KONCEPCJI_INKLUZJI_EDUKACYJNEJ_W_SZKOLACH_PLANU_JENAJSKIEGO_-_DOSWIADCZENIA_HOLENDESKIE

Piotrowski, E. (2009). *Rola treści kształcenia w procesie nauczania* [tom jubileuszowy]. Chowania.

Plebańska, M., Trojańska, K. (2018). *STEAM-owe lekcje*. eLitera.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, Dz.U. 2017, poz. 1591.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 lipca 2019 r w sprawie wzorów znaków graficznych informujących o poziomach Polskiej Ramy Kwalifikacji przypisanych do kwalifikacji pełnych i częściowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i odpowiadających im poziomach europejskich ram kwalifikacji, Dz.U. 2019, poz. 1574.

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 7 czerwca 2023 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków, Dz.U. 2023, poz. 1120.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego, Dz.U. 2019, poz. 325.

Sławiński, S. (red.) (2022). Jak pisać i mówić o ZSK – wskazówki językowe, Pobrano 23 października 2023 z: https://drive.google.com/file/d/1Oi8LDgANC9u6E6a_YcS7RjgPlwfAD-mT/view

Trawińska-Konador, K. (2021). *Rozwiązania systemowe kształtujące rozwój Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji w Polsce*. FRSE. Pobrano 28 października 2023 z: https://www.frse.org.pl/brepo/panel_repo_files/2021/05/28/1pmkqx/wyksztalcenie-zawodowe-srodek-2020-trawinska.pdf

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, Dz.U. 2017, poz. 59.

Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Dz.U. 2016 poz. 64.

Witkowski, J. (2022). Kompetencje w edukacji szkolnej W: J. Witkowski (red.). *Dydaktyka rozwoju kompetencji przyszłości* (s. 10–19). Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z 30.12.2006 r.

Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej z 4.06.2018 r.

Niniejsza publikacja ma na celu wsparcie nauczycieli szkół ponadpodstawowych w przygotowaniu uczniów do płynnego przejścia z edukacji na rynek pracy. Opracowanie składa się z części teoretycznej i praktycznej.

W części teoretycznej omówiono znaczenie promowania idei uczenia się przez całe życie w kontekście wejścia młodych ludzi na rynek pracy, uwzględniając ich różnorodne potrzeby. Wskazano również na powiązania między koncepcją uczenia się przez całe życie i Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji, który wprowadza rozwiązania wspierające ten proces.

Druga część publikacji koncentruje się na praktycznych doświadczeniach związanych z propagowaniem idei uczenia się przez całe życie w szkołach ponadpodstawowych oraz wprowadzaniem tematyki Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji do edukacji. Zawiera także gotowe scenariusze lekcji, które nauczyciele mogą wykorzystać w pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Ewa Frołow – pedagożka z wieloletnim doświadczeniem: nauczycielskim, w kierowaniu szkołami różnych etapów edukacji, trenerskim, coachingowym i mediatorskim. Moderator design thinking i action learning. Od 2010 roku zaangażowana w różnorodne projekty realizowane przez Instytut Badań Edukacyjnych dotyczące badania jakości i efektywności edukacji, opracowania założeń Krajowego Systemu Kwalifikacji (KRK), wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) i wspierania dzieci i młodzieży w samodzielnych uczeniu się. Promotorka idei uczenia się przez całe życie.

Joanna Biskup – antropolog kulturowy, trener, coach. Posiada uprawnienia trenerskie licencyjnej metody dydaktycznej LEGOLOGOS oraz certyfikat trenera kreatywności „Odyseja Umysłu”. Moderator metody Design Thinking i Action Learning. Absolwentka studiów edukacji zdalnej w erze cyfrowej (Cyfrera). Od 15 lat tworzy i realizuje projekty rozwojowe, w tym dla sektora edukacji. Od 2018 zaangażowana w projekty prowadzone przez Instytut Badań Edukacyjnych.